

STARO MESTSKÉ NOVINY

**Pestrosť, zvedavosť
a budovanie komunit
– to sú piliere, o ktoré
sa opiera vedúci
oddelenia kultúry
v Starom Meste
Marko Popovič.**

**Nazrite s nami
do bytových domov
v Starom Meste.
Prinášame rozhovor
s autormi unikátnej
knihy, ktorá mapuje
históriu mesta cez
vzory a tvary dlažieb
a obkladov.**

**Mária Majerčinová
pracovala v Staromest-
skej knižnici 50 rokov.
Počas svojej kariéry
viedla množstvo
besied so spisovateľmi
a s tvorcami kníh
pre deti aj dospelých.**

 Martina Karmanová

Staromestské noviny vychádzajú podľa údajov z kroniky mestskej časti už viac ako 30 rokov. Počas tohto obdobia stále približovali Staromešťaniam a Staromešťanom dianie na úrade, ale aj v samotnom meste. My sa už rok snažíme písať pre vás tematicky pestré, príjemne graficky spracované noviny, ktoré povedia viac o fungovaní úradu, vízií a hlavných plánov vedenia

Editoriál

mestskej časti a aj o ľuďoch, ktorí tu žijú a majú výrazne pozitívny vzťah k mestu.

Do nového roka si mnohí dávajú predsavzatia a ciele. My, v rámci redakcie, máme v tomto smere tiež jeden, pre nás samozrejmy, informovať a písať pre vás s láskou, so záujmom a zvedavosťou. Na týchto pilieroch sme založili aj prácu a prípravu nového webu mestskej časti, ktorý vám predstavíme už čoskoro. Bude prehľadnejší, intuitívny, dobre kompatibilný aj v prehliadačoch mobilných telefónov. Web Starého Mesta bude dostupný aj v anglickej verzii a vďaka vysokému rozlíšeniu si ho budú môcť prečítať aj slabozrakí občania.

Karmanová

Podpora tretieho sektora: Prijímame žiadosti o dotácie

Malá dotačná schéma otvorená

Podporíme projekty v oblasti kultúry, ako aj environmentalistiky.

Krása a rešpekt tohtoročné motto pre uchádzačov o malé dotácie. Staré Mesto otvára malú dotačnú schému. Občianske združenia a neziskové organizácie, ktoré pôsobia v oblasti kultúry, vzdelávania či v sociálnej alebo environmentálnej oblasti, môžu na svoje projekty získať maximálne 3-tisíc eur.

Aj tento rok sa budú niesť projekty v znamení spoločnej vízie. Krásu v Starom Meste vnímame

v najširšom význame slova ako dôležitú zložku rozvoja kvality života. Rešpekt je pre obyvateľov a návštevníkov Starého Mesta kľúčovým pre pokojné a bezpečné spolunažívanie medzi ľuďmi a komunitami. Preto sa spoločným menovateľom na rok 2024 stal pojem „krása a rešpekt“, čím výzva nadväzuje na hlavný pojem uplynulého roka, ktorým bola „kvalita života“. Projekty bude posudzovať

a hodnotiť aj odborná porota, ktorej súčasťou sú napríklad Zora Bútorová, Michal Hvorecký, Jakub Hrbáň, Tatiana Sedláková či Lucia Molnár Satinská. Na takzvané malé dotácie pre tretí sektor vyčlenilo Staré Mesto 70-tisíc eur. Žiadosti o dotáciu spolu s vypracovaným projektom môžu občianske združenia a neziskové organizácie poslať najneskôr do 1. marca 2024. **(red)**

Samospráva: Prehľadnejší a intuitívny

Nový web už čoskoro

Pracujeme na novom webe pre našu mestskú časť. Chceme, aby webová stránka Starého Mesta bola prehľadná a intuitívna, pri tvorbe webu sme mysleli najmä na skúsenosti občanov a občianok, ktorí potrebujú na mestskej časti niečo vybaviť. Stránka bude dostupná aj v anglickej verzii a v zobrazení pre slabozrakých.

Nový web bude dobre prispôbený aj na mobilné telefóny

– táto možnosť nám doteraz veľmi chýbala, a keďže dnes všetko hľadáme prostredníctvom malých zariadení v ruke, nový web Starého Mesta musí s telefónmi a ich formátom obrazoviek fungovať na jednotku. Spolu s novým webom zavedieme aj newsletter – čerstvé informácie a novinky z mestskej časti, ktoré vám prídu pohodlne každé dva týždne do e-mailovej schránky. **(red)**

Autorka titulky novín

Radi dávame priestor mladým umelcom a umelkyňam. Na titulke decembrovo-janúrového čísla Staromestských novín sme spolupracovali so študentkami a študentmi Školy dizajnu – súkromnej školy umeleckého priemyslu Bohumila Baču. V januári sme odovzdali knižné ceny autorkám štyroch vybraných prác, a samozrejme, víťazke Simone Uhrínovej, ktorej práca sa nakoniec na titulnú stranu našich Staromestských novín dostala. Ešte raz srdečne gratuluje a tešíme sa na ďalšie podobné spolupráce.

Školstvo: Digitálne zručnosti žiakov

Opäť medzi najlepšími

Základná škola Milana Hodžu opäť dosiahla výborné výsledky v celonárodnom testovaní digitálnych zručností IT Fitness Test 2023. Certifikát úspešnosti získala škola už druhýkrát po sebe. Na Slovensku sa súťaže zúčastnilo 13 240 žiakov vo veku 7 – 16

rokov. Celkovo sa do testovania vo verzii pre základné školy zapojilo 684 škôl v rámci celého Slovenska. Výsledkami v súťaži v minulom roku patrí ZŠ Milana Hodžu medzi 10 najlepších základných škôl na Slovensku. **(red)**

Školstvo: Mestská časť pokročila v realizácii projektu materskej školy na Myjavskej

Moderná a zároveň prepojená s prírodou

Moderná, presvetlená a v prepojení s prírodou – taká má byť nová škôlka na Myjavskej ulici, ktorá mestskej časti výrazne pomôže s kapacitami predškolských zariadení. Nová materská škola má plánovanú kapacitu až 110 detí, ráta s veľkorysým zeleným dvorom, viacerými herňami aj parkovacími miestami nielen pre rodičov, ale aj pre zamestnancov.

 Veronika Gubková **Vizualizácie: René Baranyai**

Súčasnú materskú školu na Myjavskej ulici mestská časť získala do svojej správy v roku 2016 od hlavného mesta. Už v tom čase mala budova zlý statický posudok, odborníci zhodnotili jej stav ako havarijný. Napriek snahám mestskej časti stavbu zastabilizovať bolo otázkou času, kedy budú nielen deti patriace do obvodu MŠ Myjavska potrebovať novú budovu. Posudok na dočasnú sanáciu budovy zároveň vyprší v roku 2024, aj preto sa mestská časť rozhodla s výstavbou novej škôlky ďalej neváhať, a projekt naplno rozbehla.

Stará škôlka na Myjavskej teda načas zavrie svoje brány, koncom školského roka 2023/2024 vyprevadí posledné deti, ktoré budú ako kompaktný kolektív umiestnené do materskej školy v jej blízkosti. Presun kolektívu ako celku považujeme za mimoriadne dôležitý pre komfort a sociálne vzťahy detí. Búracie práce sú nateraz naplánované na jeseň 2024, podmienkou je získanie stavebného povolenia a financií z plánu obnovy. Au-

tom architektonickej štúdie a návrhu je Ing. arch. René Baranyai.

Financie na novú modernú škôlku chce mestská časť čerpať z plánu obnovy, prípadne iných externých zdrojov s vlastným dofinancovaním.

V prípade, že bude mestská časť úspešným žiadateľom, môžu sa deti i rodičia tešiť na novú ekologickú škôlku. „Základnou filozofiou návrhu bolo priniesť do Starého Mesta modernú škôlku,

ktorá by bola hodná udržateľnej architektúry 21. storočia. Inšpiráciou nám boli rôzne škôlky – hlavne zo zahraničia, kde ide v prvom rade o funkčnosť, kvalitné materiály a zároveň vytvorenie príjemného prostredia, a to nielen v interiéri, ale aj v exteriéri. Ich prepájaním vzniká priestor, kde sa deti cítia dobre a bezpečne. Bezkolízne priestory pomôžu k lepšej orientácii v priestore,”

hovorí architekt René Baranyai. Návrh kladie veľký dôraz aj na exteriérové priestory, ktoré budú pocitovo oddelené na časť pre mladších a starších škôlkárov. Súčasťou bude posekanie – exteriérová trieda, kde sa budú deti priamo učiť vonku, spoznávať prírodu. Pribudnú záhony s rôznymi druhmi ovocia, kvetov, hmyzie domčeky, bunky pre vtáčiky a podobne. Samozrejme, nebudú chýbať ani tradičné plochy na loptové hry, preliezky, hojdačky a podobne.

Prepojenie s prírodou sa nekončí iba hrou na dvore: „Pre deti sme navrhli jedáleň orientovanú do zelene a parku s terasou. Tá by bola využívaná aj na stravovanie detí v prípade pekného počasia,” dopĺňa architekt.

Nové riešenie škôlky počíta aj s dvoma vstupmi do areálu – jeden z Myjavskej ako hlavný a bezbariérový a druhý z Mudroňovej, aby mali rodičia

možnosť odprevadiť školáka do ZŠ Mudroňova a zároveň odviezli dieťa do škôlky najkratšou trasou.

Pre deti sme navrhli jedáleň orientovanú do zelene a parku s terasou.

Nové riešenie škôlky počíta aj s dvoma vstupmi do areálu – jeden z Myjavskej ako hlavný a bezbariérový a druhý z Mudroňovej.

Samospráva: Na miestnom úrade si vybavíte hlasovací preukaz

Volba prezidenta SR 2024

Hlasovací preukaz

Volič, ktorý má trvalý pobyt v mestskej časti Bratislava-Staré Mesto a v deň konania volieb nebude môcť voliť v mieste svojho trvalého pobytu vo volebnom okrsku, v ktorého zozname voličov je zapísaný, môže požiadať mestskú časť Bratislava-Staré Mesto o vydanie hlasovacieho preukazu. Mestská časť na základe žiadosti vydá voličovi hlasovací preukaz bezodkladne, a to od 7. februára 2024.

Hlasovací preukaz platí len na ten deň konania volieb prezidenta Slovenskej republiky, ktorý volič uviedol vo svojej žiadosti. Volič však môže požiadať o vydanie hlasovacieho preukazu na prvé aj druhé kolo volieb prezidenta súčasne. Táto požiadavka však musí byť zo žiadosti zrejímá. Pri strate alebo odcudzení hlasovacieho preukazu obec, resp. mestská časť voličovi nový hlasovací preukaz nevydá.

- 1** Prvé kolo prezidentských volieb sa koná v sobotu 23. marca od 7.00 do 22.00 hod.
- 2** Právo voliť má občan Slovenskej republiky, ktorý najneskôr v deň konania volieb dovŕšil 18 rokov veku.
- 3** Ak sa nebudete v deň volieb nachádzať v mieste svojho trvalého bydliska, môžete si vybaviť hlasovací preukaz. Osobne vám ho MiÚ Bratislava-Staré Mesto vydá až do 22. marca.
- 4** Volička alebo volič sú povinní po príchode do volebnej miestnosti preukázať okrskovej volebnej komisii svoju totožnosť predložením občianskeho preukazu.

Ako požiadať o preukaz:

Osobne

- najneskôr **22. marca** a pre druhé kolo volieb najneskôr **5. apríla** v námietkovej kancelárii Klientskeho centra na prízemí Miestneho úradu mestskej časti Bratislava-Staré Mesto, Vajanského nábrežie 3 v úradných hodinách miestneho úradu

Listom

- žiadosť doručiť mestskej časti najneskôr **15 pracovných dní pred dňom konania volieb**

Elektronicky

- vo forme elektronickej snímky žiadosti – skenu, alebo v textovej forme tvoriacej obsah e-mailovej správy poslať na e-mailovú adresu: **namietskova@stare mesto.sk**

Prostredníctvom osoby splnomocnenej žiadateľom

Žiadosť o hlasovací preukaz musí obsahovať

- meno a priezvisko
- rodné číslo
- štátnu príslušnosť
- adresu trvalého pobytu (obec, ulica, číslo domu)
- korešpondenčnú adresu, na ktorú mestská časť doručí hlasovací preukaz (ak je odlišná od adresy trvalého pobytu).

Občanom je k dispozícii námietková kancelária

Námietková kancelária, ktorá sa nachádza v priestoroch Klientskeho centra na prízemí budovy miestneho úradu na Vajanského nábreží 3, na pracovisku č. 9, je občanom k dispozícii od 7. februára 2024 každý pracovný deň počas stránkových hodín Klientskeho centra. Pracovníčky námietkovej kancelárie sú k dispozícii **na telefónnom čísle: 02/59246402, e-mail: namietskova@stare mesto.sk alebo osobne na pracovisku č. 9 v Klientskom centre.**

Volič si v rámci námietkového konania môže v úradných hodinách overiť, či je zapísaný v stáлом zozname voličov, požadovať doplnenie údajov alebo vyko-

Stránkové hodiny Klientskeho centra		
Pondelok	08.00 – 12.00	13.00 – 17.00
Utorok	08.00 – 12.00	13.00 – 15.00
Streda	08.00 – 12.00	13.00 – 17.00
Štvrtok	08.00 – 12.00	13.00 – 15.00
Piatok	08.00 – 12.00	12.30 – 13.30

nanie opráv v zozname voličov, požiadať o vydanie hlasovacieho preukazu, požiadať o voľbu do prenosnej volebnej schránky (najmä zo zdravotných dôvodov). Všetky potrebné informácie nájdete na webe Starého mesta:

Samospráva: Prioritou budú školstvo a zeleň

Staré Mesto bude v roku 2024 hospodáriť s 34,5 milióna eur

Kapitálové výdavky sú naplánované vo výške 1,3 milióna eur. „Zostaviť návrh budúročného rozpočtu bolo vzhľadom na nepriaznivé vládne opatrenia pre samosprávu veľmi náročné. Vďaka nemalému úsiliu a vlastným sanačným opatreniam sa nám však podarilo zostaviť vyrovnaný rozpočet s dôrazom na našu prioritu, ktorou sú školstvo a životné prostredie,“ hovorí Matej Vagač, starosta Starého Mesta.

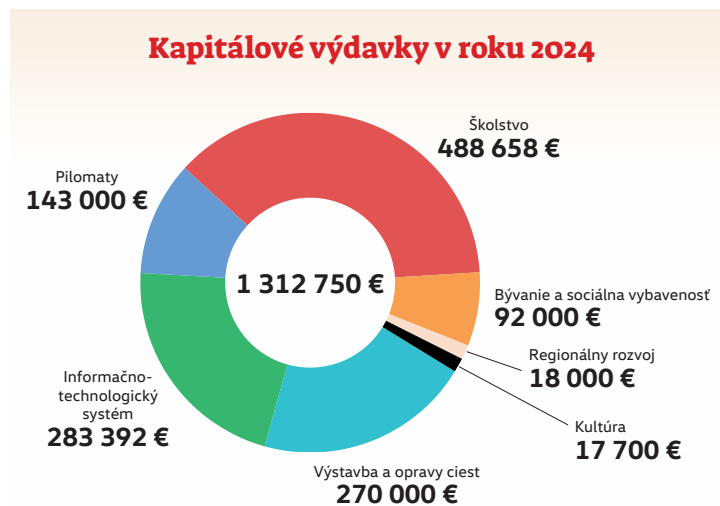
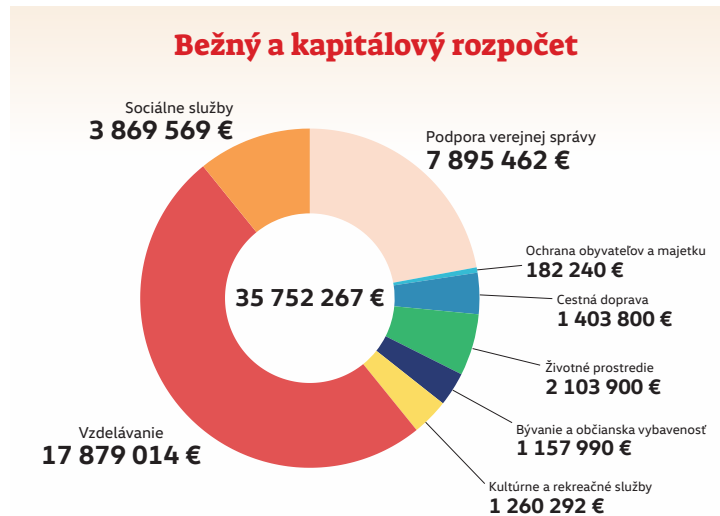
V rámci investícií budú financie smerované napríklad do opravy vzduchotechniky na Základnej škole Vazovova, plánuje sa aj zaobstaranie projektovnej dokumentácie na rekonštrukcie ďalších staromestských škôl a škôlok, ktoré by mohli byť uskutočnené v budúcnosti. Do oblasti školstva by malo ísť tento rok takmer 490-tisíc eur.

Samospráva sa pri tvorbe bežného rozpočtu sústredila aj na zeleň a životné prostredie. V roku 2023 Staré Mesto zasadilo vyše 70 stromov a v aktívnom sadení a starostlivosti o zeleň plánuje v roku 2024 pokračovať.

Z kapitálových výdavkov bude vo výške 143-tisíc eur financovaný nový modernejší inteligentný systém optimalizácie vjazdov do historického centra mesta, výsledkom by mala byť prísnejšia regulácia vjazdov a zotrvaní motorových vozidiel v tejto časti mesta a zjednodušenie procesov výberu dane. Budú zakúpené pilomaty a bezpečnostné kamery, ktoré dokážu rozpoznávať evidenčné čísla vozidiel. Vjazdy do tejto časti mesta si budú môcť rezidenti či majitelia gastroprevádzok manažovať prostredníctvom mobilnej aplikácie alebo na webovej stránke. Dodávatelia systémov boli vybraní na základe verejného obstarávania.

Po dôkladnom zmapovaní stavu takmer všetkých 270 cestných komunikácií, ktoré má Staré Mesto v správe, bude samospráva aj tento rok pokračovať s opravami výtlkov, v pláne je aj rekonštrukcia Žižkovej ulice.

(red)

Vízie: Aktuálne pracujeme na akčnom pláne

Strategický dokument rozvoja mestskej časti

Poslanci miestneho zastupiteľstva na poslednom zastupiteľstve v roku 2023 schválili aj dlhoočakávaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti pre obdobie rokov 2024 – 2030

Ide o zásadný dokument, ktorý určuje ďalšie smerovanie mestskej časti, jeho tvorbe predchádzali viaceré participatívne aktivity reali-

zované s obyvateľstvom. Spracovanie textu bolo realizované Inštitútom priestorového plánovania, konzultované a doplnené podľa pripomienok Metropolitného inštitútu Bratislavy. Mestská časť aktuálne pracuje na nadväzujúcom Akčnom pláne, ktorého ciele vychádzajú práve z PHSR uvedie do projektového a časového horizontu.

Poslankyne píšú

Sila komunity

Dana Kleinert
vicestarostka
Starého Mesta

Odolnosť je slovo, ktorého význam mi prednedávnom pripomenul jeden z mojich priateľov. S dôrazom na jeho význam v súčasnej unavenej a komplikovanej dobe.

Odvtedy vo mne rezonuje a veľa rozmyšľam, ako na Starom Meste jeho význam naplniť nielen fyzicky ale aj mentálne.

Odolnosť je pre nás dôležitá, vedieť zvládnuť krízy, akými sme ako spoločnosť prešli, nie je ľahké. K tomu má každý a každá z nás svoje vlastné osobné výzvy. Byť pripravený im čeliť, byť flexibilný a prijímať životné prekážky ako príležitosti, to nie je ľahké, všetci to poznáme.

V prípade služby Starému Mestu sme sa chopili viacerých tém so silnou razanciou. V oblasti vzdelávania a tiež aj priestorov škôl a ich okolia sme dokončili ale aj začali rôzne rekonštrukcie a plány - nové školské dvory na ZŠ na Podjavorinskej, na ZŠ Dubová či nové interiéry na ďalších školách.

Chceme v deňoch pestovať rovnováhu ducha aj tela, opäť aj tento rok budú mať všetky staromestské deti na 1. stupni ZŠ plavecký výcvik zadarmo, čo je zhruba 1600 detí. Vďaka partnerovi Sportinstitút je toto opäť možné a z každého dieťaťa, ktoré naučíme plávať, alebo mu zlepšíme techniku, či len radosť z pohybu, sme nesmierne vďační.

V týchto dňoch začíname s o. z. Skutočne zdravá škola veľkú 2-ročnú akciu vo všetkých našich školských aj škôlkárskych kuchyniach a jedálňach. Chceme vylepšovať jedlo, ktoré naše deti a zamestnanci majú denne na stole, ale zároveň spravíme aj analýzy obstrávaní, udržateľnosti či technológií ako aj množstvo pekných workshopov s deťmi aj personálom.

Na rok 2024 máme veľa plánov a verím, že ich spoločne s odolnosťou nám vlastnou, pekné a kultivovane zvládneme.

Pestrosť, zvedavosť a budovanie komunit

Ludia v úrade: Od júna 2023 je novou hlavou oddelenia kultúry. Marko Popovič pochádza z Belehradu, študoval filmovú réžiu v Prahe, aby si neskôr založil produkčnú firmu. Počas svojho pôsobenia sa venoval téme ľudských práv prostredníctvom vlastného festivalu v Belehrade, zároveň bol kurátorom tamojšieho mestského kultúrneho centra. Posledné roky šéfoval produkcii v košickej Tabačke Kulturfabrik, bol manažérom projektov v Divadelnom ústave v Bratislave a mestskej organizácii Creative Industry Košice.

 Veronika Gubková

 Miroslava Spodniaková

Vo vedení staromestského oddelenia kultúry ste už viac než pol roka, ako vnímate jeho úlohu?

O tejto otázke sme nielen na oddelení, ale aj s vedením Starého Mesta debatovali veľmi dlho. Často sa vraciame k základnej otázke – čo by mala znamenať a prinášať kultúra? Predovšetkým sme sa zhodli na tom, že kultúra na úrovni mestskej časti má vytvárať také podmienky, aby sa tu ľudia, obyvatelstvo, cítilo dobre, lepšie. Kultúra mestskej časti pre nás nespočíva iba

v estetických zážitkoch, ale má byť nápomocná v budovaní spoločnej identity alebo komunity. Kultúra by mala pomáhať pestovať vlastnú zvedavosť a kreativitu, ktorú budú obyvatelky a obyvatelia používať v každodennom živote.

Takže ide skôr o podmienky, ako samotnú produkciu tvorby?

Áno. Mestská časť a oddelenie kultúry by podľa mňa nemalo suplovať to, čo už aj tak poskytujú na tej najvyššej novej úrovni ostatné organizácie sídlia

v centre mesta. Namiesto toho by sme mali zameriavať svoje úsilie na podporu kolektívnej kreativity a osobnej tvorivosti obyvateľov.

Pre nás je dôležitý samotný proces tvorby, nie konečný produkt. Nezáleží nám na tom, či výsledkom bude vrcholné umelecké dielo, podstatnejšie je zapojiť sa do tvorivého procesu, ktorý je otvorený všetkým obyvateľom Starého Mesta, či už sú to profesionáli alebo amatéri. Oddelenie kultúry by malo týmto ľuďom poskytovať podporu, aby kultúra slúžila ako nástroj spoločenskej transformácie.

V čom, podľa vás, spočívajú dobré podmienky pre kultúru? Čo to pre vás znamená?

Podľa mňa je kľúčové, aby obyvatelia cítili, že podpora, ktorú im poskytujeme, je založená na transparentnosti a rovnakých pravidlách pre všetkých. Naším cieľom je byť tu pre nich a pomôcť im, aby boli ešte lepší, aby sa rozvíjali. Táto pomoc nie je obmedzená len na poskytovanie infraštruktúry, ako sú budovy, technika či komunikačné kanály.

Spolupráca je v tejto celej snahe absolútne nevyhnutná, hoci si uvedomujeme, že v Starom Meste, ba aj na celom Slovensku, s tým existuje istý problém. Často sa zdá, že prednosť dávame individuálnym projektom pred kolektívnou spoluprácou. Ja verím, že najlepšie výsledky

Marko Popovič, vedúci oddelenia kultúry.

Oddelenie kultúry pripravuje rôznorodé kultúrne podujatia a programy pre verejnosť.

vznikajú, keď sa spoja skupiny ľudí, ktoré možno aj na prvý pohľad nemajú nič spoločné. Toto spojenie môže viesť k úplne novým a fantastickým nápadom.

Ako sa z vášho pohľadu posunulo za posledné roky chápanie kultúry, prístup k nej?

Za posledných 20 rokov sme svedkami zmeny, ktorá spočíva v participácii a v novom chápaní pojmu „kultúra“. Uvedomujeme si, že koncept vyššej autority, ktorá rozhoduje, čo je kultúra a čo nie, čo predstavuje kvalitu a čo nie, je prekonaný. A ešte je podľa

Koncept vyššej autority, ktorá rozhoduje, čo je kultúra a čo nie, čo predstavuje kvalitu a čo nie, je prekonaný.

mňa dôležitý urobiť rozdiel medzi umením a kultúrou, čo nie vždy bolo zvykom. Ako oddelenie kultúry sa nezameriavame výhradne na umenie. Umenie môže predstavovať diela v galériách, ktoré nemusia rezonovať s každým, ale kultúra je širšia – zahŕňa vzájomné správanie sa ľudí, vzhľad chodníkov, budov,

parkovanie alebo využívanie spoločných priestorov. Týmto sa kultúra dotýka každého z nás a všetci ju spolu tvoríme.

Myslím, že vnímanie kultúry v ľuďoch sa postupne veľmi pozitívne mení a že kultúra si vybojovala svoje miesto na rovnakej úrovni dôležitosti ako napríklad doprava alebo školstvo. Už nie je vnímaná ako izolovaná oblasť, ale ako integrálna súčasť riešení spoločenských otázok.

Staré Mesto je špecifické nielen tým, že sa v ňom koncentruje nielen veľká časť bratislavskej kultúry ako takej, ale samotná mestská časť má až 4 kultúrne centrá, Galériu F7, Galériu Zichy, 4 pobočky Staromestskej knižnice. Aká je v tomto vaša vízia? Plánujete nejaké spájanie?

V týchto kultúrnych centrách by sme nemali len kopírovať činnosti, ktoré už vykonávajú

iné organizácie. Namiesto toho sa chceme zameriavať na vytváranie väzieb medzi rôznymi kultúrnymi realitami, ktoré existujú v našom meste.

Verím, že naše kultúrne centrá by v budúcnosti mali slúžiť predovšetkým ako komunitné centrá, napríklad v peknom prepojení s knižnicami, boli by to priestory na rôzne aktivity zamerané na pestovanie kreativity a stretávanie sa. Tieto centrá by mali byť miestami, kde sa ľudia môžu stretnúť aj mimo oficiálneho programu, diskutovať alebo sa len tak spoločne stretnúť pri káve. Cieľom je, aby centrá slúžili ako miesta neustáleho dialógu o tom, aké mesto chceme vytvoriť, a zároveň aby podporovali súdržnosť komunity.

Zároveň sa nám už rokmi sama načrtnla akási špecializácia kultúrnych centier – každé má svoj vlastný charakter, ktorý chceme podporovať. Napríklad niektoré sú tradičnejšie zamerané na kultúrne podujatia, zatiaľ čo iné by mohli slúžiť špecifickým demografickým skupinám, ako sú seniori, deti

alebo tínedžeri. Toto prinesie rozmanitosť a oživi naše komunitné priestory. Dôležité je, že tieto priestory by mali byť inkluzívne a otvorené pre všetkých, čím sa stanú miestami objavovania, dialógu a spolupráce.

Spomenuli ste umenie ako participáciu a zároveň aj ako nástroj participácie v tvorbe a plánovaní mesta. Oddelenie komunikácie s oddelením kultúry často v participatívnych aktivitách spolupracuje, akú tu má, podľa vás, funkciu umenie a kultúra ako také?

Myslím si, že umenie vie v tomto zmysle ponúknuť veľmi veľa. A vo svete sa to už vo veľkom deje. Napríklad v Barcelone existuje divadlo Gran Teatre del Liceu, ktoré svoje inscenácie využíva na zber dát o dôležitých mestských a sociálnych témach. Táto metóda môže byť na prvý pohľad ťažko pochopiteľná, no má veľký potenciál v prístupe k riešeniu spoločenských sporov. Dúfam, že zavedieme programy pre komunitných lídrov a facilitátorov, ktorí vedia,

Pokračovanie na strane 8.

Boj proti populizmu, dezinformáciám a nedemokratickým tendenciám nie je len otázkou národných politík a zákonov; rozhoduje sa na úrovni komunit.

ako využívať kultúru a umenie na moderovanie komplexných spoločenských tém.

Ako napríklad?

Boj proti populizmu, dezinformáciám a nedemokratickým tendenciám nie je len otázkou národných politík a zákonov; rozhoduje sa na úrovni komunit. Naše komunitné centrá, spolu s ostatnými kultúrnymi aktérmi, tvoria prvé bojové línie tohto zápasu a tie najdôležitejšie zlomy sa odohrávajú práve v komunitách.

Čo je, podľa vás, najväčšia téma alebo výzva, na ktorú by mala kultúrna obec reagovať?

Aktuálne časy sú podľa mňa skúškou toho, či sme za posledných 20 alebo 30 rokov dokázali vybudovať kritickú masu ľudí schopných čeliť určitým tendenciám v spoločnosti. Ide predovšetkým o tendencie extrémizmu, snahy presadzovať jediný verejný záujem, ako keby existoval len jeden správny názor. V skutočnosti sú v každej spoločnosti rôzne verejné záujmy, ktoré by mali medzi sebou komunikovať. Kultúra by mala pomáhať v týchto momentoch posilňovať tých, ktorí sa postavili proti agresívnym, autoritárskym a nedemokratickým tendenciám. Príklady z Česka a Poľska ukazujú, že spoločnosť môže takéto tendencie zastaviť. Otázkou zostáva, či máme dostatočnú silu a zdroje na to, aby sme podobné výzvy prekonali. Buď sme schopní kultúrou prispieť k pozitívnej zmene, alebo nie. Toto je moja reflexia najmä na súčasnú situáciu. Som zvedavý, ako veľký pokrok sme ako spoločnosť spravili.

Zamestnankyne a zamestnanci oddelenia kultúry dnes sedia v jednotlivých kultúrnych centrách, počula som, že je v pláne kultúru sídliacu v Zichyho a Pistoriho paláci spojiť, aby ste boli v pevnejšom kontakte. Ako sa na to dívate?

Áno, na konci roka sme uskutočnili organizačnú zmenu, aby sme zabezpečili väčšiu súdržnosť našich kultúrnych centier a Staromestskej knižnice, čím sme chceli zjednotiť kultúrnu politiku a smerovanie mestskej časti. Plánujeme presťahovať celé oddelenie kultúry do Pistoriho paláca, ktorý sa stane hlavným kultúrnym centrom, zatiaľ čo ostatné centrá budú slúžiť skôr ako komunitné priestory. Tieto zmeny umožnia lepšie

Otvorenie kultúrneho leta 2023 v Zichyho paláci.

koordináciu a integráciu aktivít a zabezpečiť, že všetky projekty budú v súlade so strategickým rozvojovým dokumentom PHSR.

Predsa len sa ešte dotknem samotnej štruktúry oddelenia kultúry – organizačnou zmenou vznikli dva nové referáty a hovorte, že chcete dať veciam väčší systém, aby nerobili „všetci všetko“. Ako v tejto zmene postupujete?

Kľúčovým momentom bol postoj vedenia miestneho úradu, ktoré ukázalo záujem posunúť kultúru dopredu. Skrátka, tu bola vôľa budovať ambiciózný plán pre kultúrnu politiku na nasledujúce štvorročné obdobie. Aby kultúrna koncepcia nebola len formálnym dokumentom, ale skutočným návodom pre budúce smerovanie.

V rámci tohto procesu sme definovali, čo má kultúrna politika

obyvateľstvu poskytovať a aký má byť jej prínos pre komunitu. To všetko vyústilo aj do presnej definície úloh zamestnancov na oddelení kultúry a profesionalizácie služieb, ktoré ponúkame. Preto vznikli dva referáty – referát produkcie a referát techniky, rovnako ako dramaturgická, resp. programová rada oddelenia.

Staré Mesto zriaďuje aj 7 základných škôl a 19 materských škôl, plánujete s nimi viac spolupracovať?

Spolupráca medzi školstvom a kultúrou je prirodzená, kultúra má v ideálnom prípade slúžiť ako rozšírenie bežného vzdelávania prostredníctvom iných foriem. Chceme, aby naše kultúrne centrá spolupracovali so školami a študentstvom na tvorbe nových programov a aktivít, aby kultúrne a komunitné centrá boli atraktívne pre mladých ľudí ako

alternatíva k tráveniu voľného času napríklad v nákupných centrách.

Sme aj jedna z „najprestarnejších“ mestských častí, ako plánujete zaceliť sa na túto skupinu ľudí?

Je to výzva, pretože chceme osloviť nielen tých, ktorí sú už aktívni, ale aj tých, ktorí väčšinu času trávia doma a kultúru, komunitné centrá a knižnice nenaštevujú. Plánujeme napríklad zaviesť program 1 + 1 pre seniorov – ak privediete na nejaký program svoju známu/známuho, ktorý predtým naše kultúrne centrum nenavštívil, dostanete vstup zadarmo, alebo zľavu.... Naším cieľom je zapojiť do kultúrneho života širšie spektrum obyvateľstva, skvalitniť im každodennosť kultúrou a umením.

Ktoré podujatie roka 2023 v Starom Meste bolo pre nás najvýraznejšie, najzapamätateľnejšie?

Jednoznačne Rozptyl. Nebolo to podujatie organizované nami, ale bolo presne výsledkom spolupráce, netradičných spojení, podmienok a podpory, ktorú umelkyne a umelci od mestskej časti potrebovali. Veľká umelecká výstava Rozptyl sa uskutočnila v našich staromestských priestoroch zatiaľ nevyužívaného a zanedbaného domu na Karpatskej 24, bývalom Majáku nádeje. Okolo 150 výtvarných umelkýň a umelcov premenilo na mesiac túto budovu na jedinečné miesto s mnohými krásnymi medzigeneračnými kontaktmi. Klobúk pred nim dole.

Bude kráčať staromestská kultúra aj takýmto smerom?

Aj, napríklad plánujeme premeniť festival Zaži Pistori v Pistoriho paláci na celoročnú akciu, čím otvoríme naše priestory návštevníkom a poskytneme platformu na spojenie rôznych komunit. Mám však rád aj naše tradičné podujatia ako Kultúrne leto alebo Šťastné a veselé, ktoré sa konajú aj na nečakaných miestach mesta.

Mojou víziou je, aby sa Staré Mesto po štyroch rokoch stalo nečakaným a prekvapivým miestom Bratislavy, kde na každom rohu môžete objaviť niečo nové – či už výstavu, koncert, malú intervenciu alebo komunitnú akciu. O tom snívam – že sa Bratislava stane mestom plným prekvapení, kde umelci, umelkyne, študentstvo a obyvateľstvo neustále prináša niečo nové a oživené.

Súťaž: Vytvorenie vizuálneho konceptu reprezentatívnych predmetov

Dizajn a estetika nepatrí len do galérií

Výzva Kristína Babulicová vytvorila koncept, ktorý flexibilne uchopuje dynamiku života v centre mesta.

Prácu Martiny Kokoškové s farebnými plochami a „gridom“ vyhodnotila porota ako funkčnú a čisto spracovanú.

V Starom Meste nám záleží na kvalite celku aj detailov. Dizajn a estetiku nechceme nechať iba v galériách a kultúrnych „svätostánkoch“, ale ako esenciálnu kvalitu každej veci, ktorú ľudská ruka vyprodukuje.

Merch a reprezentatívne darčeky sú pre mestskú časť nevyhnutnou súčasťou práce, ktorú robíme, preto sme sa rozhodli vyhlásiť súťaž na vytvorenie vizuálneho konceptu propagačných a reprezentatívnych predmetov s identitou našej mestskej časti. Výzva bola určená pre študentky, študentov a mladých grafických dizajnérov a dizajnérky do 30 rokov. Do uzávierky 1. decembra 2023 prišlo na mestský úrad dokopy až 16 kompletných návrhov, ktoré sme zaradili do súťaže. Každý priniesol jedinečný a rozdielny pohľad na Staré Mesto, jeho esenciu, ako aj dizajn či estetiku.

S odbornou porotou sme sa v prvej polovici januára stretli v príjemnej atmosfére nášho útočiska na Vajanského 3. Po prvotnom samostatnom bodovom ohodnotení mali naši porotcovia a porotkyne plné ruky práce s výberom víťazného návrhu.

Každý súťažný príspevok mal obsahovať návrh a prezentáciu vizuálneho konceptu vrátane aplikácie na niekoľko určených predmetov (fľaška, taška, notes), ako aj vizualizáciu vlastného kreatívneho nápadu na darčekový predmet. Návrhy, ktoré do súťaže prišli, mali veľmi široký záber. Často sa opakoval motív vyzdvihnutia konkrétnej mestskej architektonickej ikony, či práca s typografiou. Porota hodnotila okrem splnenia tematického zadania aj kvalitu spracovania umeleckého návrhu, kreativitu a originalitu súťa-

žiacich. V diskusií sme sa nevyhli ani filozofickejším otázkam typu: Čo je to vlastne merch? Ako o ňom premýšľať? Aký je rozdiel medzi suvenírom a merchom?

Porota sa jednoznačne zhodla na víťaznom návrhu. Vyzdvihla jeho premyslenosť, precítenie kvalít Starého Mesta, hru s jazykom, inkluzívnosť nápadu pre všetky vekové kategórie, ako aj inovatívnosť v rámci prezentácie charakteru mesta plného života

Zloženie poroty

- **Peter Nosál** (pedagóg VŠVU, grafický dizajnér),
- **Matúš Lelovský** (grafický dizajnér),
- **Pavol Truben** (pedagóg VŠVU, grafický dizajnér),
- **Dana Kleinert** (vicestarostka Starého Mesta, dizajnérka),
- **Veronika Gubková** (vedúca oddelenia komunikácie Starého Mesta, divadelníčka),
- **Zuzana Liptáková** (grafická dizajnérka).

a nových mestských ikon – Staré Mesto plné nových možností. O druhé a tretie miesto bojovalo viacero návrhov, držiteľka druhého miesta sa prebojovala na pozíciu vďaka grafickej kvalite návrhu a ďalším otvárajúcim sa možnostiam posunu, držiteľ tretieho miesta si získal porotu jednoduchým, no nápaditým stvárnením návrhu.

V rámci stretnutia s porotou sme diskutovali aj o možných cestách a prístupoch, ako podobné súťaže a spolupráce pripravovať kvalitnejšie a lákavejšie. Na záver sme v inšpiratívnej debáte prešli možnosti, ako súťaž

a víťazné návrhy odprezentovať čo najlepšie a najautentickejšie. Chystáme totiž už v polovici februára vernisáž, na ktorú vás už teraz srdečne pozývame.

Kto sú víťazky a víťaz súťaže?

1. miesto: Kristína Babulicová

Kristína Babulicová vytvorila hravý a vizuálne čistý koncept, ktorý flexibilne uchopuje dynamiku života v centre mesta. Rozohráva tému „starého a nového“, ich kontrastu a možnosti súznenia. Pracuje s červenou farbou ako priamym symbolickým označením Starého Mesta a nebojí sa poukázať na spoluprácu odlišnosti a inklúziu spolunažívania pre všetkých.

2. miesto: Martina Kokošková

Martina Kokošková si porotu získala grafickým návrhom Dómu sv. Martina, Michalskej veže či Mosta SNP a vypracovaným grafickým systémom. Prácu s farebnými plochami a „gridom“ porota vyhodnotila ako funkčnú a čisto spracovanú využitie príjemnej „retro“ štylizácie.

3. miesto: Radovan Vašák

Radovan Vašák využil kvality grafickej práce s písmom. Podobne ako v návrhu Kristíny Babulicovej pracoval s mixom rôznych typológií fontov. Červenú farbu charakteristickú pre Staré Mesto použil v minimalistickom návrhu srdiečok. Porota najviac ocenila kvalitu spracovania a praktickosť konceptu v rámci návrhov na merch.

Poslanci píšú

Čo znamená byť Bratislavčanom?

Matej Beňuška
poslanec

Hoci som časť života v mladosti strávil v juhovýchodnej Ázii a mám skúsenosti z rôznych kútov sveta, stále si uchovávam vedomie o tom, čo to znamená byť Bratislavčanom. Moje korene siahajú hlboko do histórie tohto mesta, ktoré je prepojené s existenciou mojej rodiny, ktorá tu žije generácie. Staré Mesto, s jeho spleťmi ulícami, architektonickými skvostmi a dynamickým mixom kaviarní, divadiel a butikov, je živým svedkom časových premen. Tento historický labyrint, spojovací prvok medzi minulosťou a súčasnosťou, je miestom, kde každá budova a ulička rozpráva vlastný príbeh. Ako Staromešťan cítim rešpekt k tomuto bohatému kultúrnemu dedičstvu.

Naše mesto bolo kedysi multikultúrnym klenotom, kde sa prelínali kultúry Nemcov, Maďarov, Slovákov, Čechov, Židov a iných. Táto rozmanitosť je odkazom tolerancie a spolunažívania, ktorý je stále živý.

V súčasnosti Bratislava stále víta ľudí z celého Slovenska i sveta, ktorí tu hľadajú nový domov. Je našou povinnosťou nezabudnúť na náš odkaz a otvoriť sa prístahovalcom. Ich príchod prispieva k dynamike a rastu mesta, a my, Bratislavčania, máme príležitosť obohacovať sa o nové perspektívy.

Inklúzia a súdržnosť sú základmi nášho spoločenstva. Každý nový prírastok do našej komunity prispieva k jej pestrosti a silnejúcej identite.

V mojom vnímaní Bratislava v sebe snúbi minulosť s prítomnosťou, je miestom stretávania kultúr a zrodom budúcnosti plnej nádeje. Poďme ďalej v duchu vzájomného rešpektu, priateľstva či tolerancie a vytvárajme lepšie mesto na život pre všetkých.

Pozrite sa dole! Dlažby rozprávajú veľá príbehov

Naše mesto: Kniha Mozaika Bratislavy: Skryté dlažby a obklady vznikla vďaka odhodlaniu výskumníčky Julie Itin a fotografa Štefana Cipára, ktorým sa podarilo dostať za brány niekoľkých stoviek historických domov v Starom Meste, na Palisádach, v okolí Obchodnej ulice, Hlavnej stanice či Blumentálu. Fotografie dlažieb sú doplnené príbehmi ľudí, ktorí po nich pred sto rokmi kráčali.

 Martina Karmanová

 Štefan Cipár

Čo vás lákalo na mapovanie dlažby a obkladov v budovách Bratislavy?

Julia: Ja osobne mám veľmi rada stavebnú keramikú a historické stavebné materiály. Počas rodičovskej starostlivosti o dieťa som s ním chodila veľmi skoro ráno von, v tom čase už bývajú pre pracovníkov OLO otvorené vstupné dvere do interiérov bytových domov, čo umožňovalo aj mne nahliadnuť. Obdivovala som starú Bratislavu a chcela som o objektoch v centre mesta zistiť viac. Bola som prekvapená, že tých informácií bolo veľmi málo až žiadne.

V interiéroch som často natrafila na nádherné dlažby, špeciálne ma zaujala výrazná dlažba v parteri Lekárne u Salvatora, tú som videla a na instagramovom Štefanovom profile. Napísala som mu, že identický vzor od spoločnosti Villeroy & Boch bol použitý na Titanicu. Takto vznikla malá urban legend, pretože sme neskôr zistili, že výrobcom dlažby u Salvatora nie je francúzsky Villeroy & Boch, ale české RAKO.

Bolo to naozaj tak? Sú tie dlažby identické? Kto sa kým prvý „inšpiroval“?

Štefan: Áno, vzor je identic-

ký, ale výrobca je iný. Pri tomto konkrétnom vzore sa pán Boch inšpiroval antickou dlažbou nájdenou pri vykopávkach.

Julia: Motívy, ako aj samotné vyskladanie kamienkov vo vzore sa veľmi často a úspešne kopirovalo. Bolo to v tej dobe populárne. Patenty či autorské práva pred 100 až 150 rokmi boli právne vnímané odlišne ako dnes, preto sa rovnaké motívy objavovali u rôznych výrobcov.

Spojila vás dlažba U Salvatora, ako ste ďalej uchopili vašu spoločnú vášeň pre históriu,

Štefan Cipár, právnik a fotograf, autor známeho instagramového profilu beautifulbratislava.

kultúru a umenie, ktoré sa istým spôsobom spájajú v tomto druhu keramiky?

Julia: Pokračovali sme veľmi intenzívnym mapovaním dlažieb, a to nahliadnutím takmer do každej brány v Starom Meste. Zhromaždili sme okolo 200 adries, do knihy sa dostalo 80. Pozitívne ohlasy nám naznačujú, že táto téma ešte nie je vyčerpaná, radi by sme vydali pokračovanie. Už teraz máme ďalších 120 tipov, ktoré stoja za publikovanie.

Štefan: Nápad napísať a zdokumentovať knihu o bratislavských interiéroch vznikol v podstate okamžite, až následne sme špecifikovali, že sa zameriame na obklady a dlažbu, pretože sme zistili, že takmer všetky domy spája spoločný prvok a tým je práve dlažba alebo obklad. Prišlo nám to ako zaujímavé spojenie.

Prešli ste naozaj úchvatný počet domov. Výber do knihy bol zrejme náročný, podliehal dlhým debatám?

Julia: Dôraz sme kládli aj na historické pozadie a príbeh. Od začiatku bola kniha koncipovaná ako prehliadka a ukážka vkusu Staromešťaniek a Staromešťanov. Chceli sme prostred-

Hlboká cesta 7.

Filozofická fakulta UK.

Námestie SNP 33.

níctvom dlažieb a obkladov vyzprávajú príbeh a poukážajú na rôznorodosť a špecifickosť obyvateľstva, ktoré tu kedysi žilo. Česi, Nemci, Maďari a Židia boli vysťahovaní, nezostal tu takmer nikto so spomienkami. Tie domy každý pozná, tvoria architektonický vzor Bratislavy. Je tu množstvo ikonických stavieb, ktoré nesú rukopis významných tunajších aj zahraničných architektov, no skoro nič o nich nevieme. Bola by škoda, aby to tak ostalo.

Nastala aj taká situácia, že ste mali krásnu dlažbu a nemali ste príbeh, respektíve našli ste dostatok historických podkladov v archívoch?

Štefan: Aj takúto adresu máme v knihe, neodradilo nás to. Ide

Julia Itin, nemecká historička s ukrajinskými koreňmi, venuje sa mikro-histórii Bratislavy v 19. – 20. storočí.

o nádherný bytový dom Ernőa Wagnera na Palisádach 32, kde sme v spoločných priestoroch objavili na začiatku storočia este menej používaný tvar dlaždíc od spoločnosti RAKO. Dlažba konvexno-konkávnych tvarov stala za prvej republiky obľúbená pre vysokú variabilitu. Jedna dlaždička s logom dielne budí dojem reklamy, ide však o bežnú dlaždicu obrátenú reversem nahor.

Vyzerať to, že v Bratislave je oproti modernej výstavbe a trendu rekonštrukcií aj množstvo pôvodne zachovaných bytov?

Štefan: Áno. Boli sme v jednom byte na Hlavnom námestí v Palugyayovom paláci, kde mal majiteľ všetko pôvodné z roku 1881 – dlažbu, obklad, rozloženie interiéru. Ďakujeme, že sme mohli nahliadnuť. Stáva sa nám, že nás ľudia sami pozývajú do svojich príbytkov. Vážime si to.

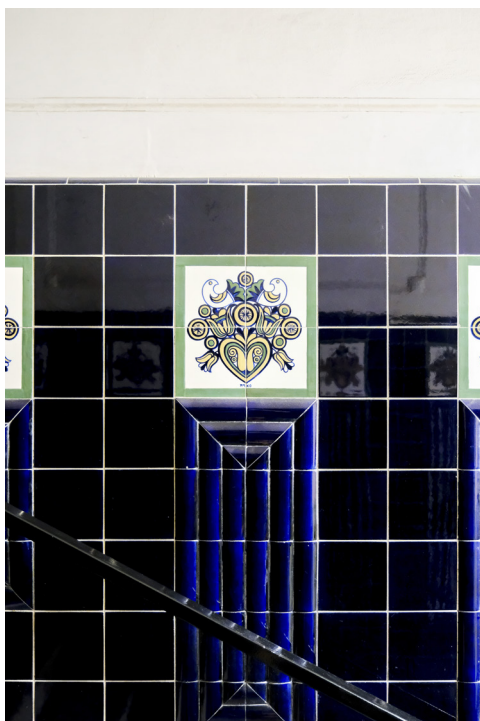
Čo je pre fotografa, ktorý zachytáva možno na prvý pohľad „nenáročný“ predmet, výzvu pri fotografovaní?

V prvom rade je to pre mňa zábava z objavovania, veľmi ma to baví a naplňa. Na fotografiách sa snažím zachytiť nielen dlažbu či obklad, ale celkovo priestor samotný. Ide o uchopenie pohľadu na interiér, aby sa v ňom divák a čitateľ dokázal zorientovať. Dlažba je často práve v spoločných bytových priestoroch, na to často nadväzuje napríklad ko-

Pokračovanie na strane 12.

Palisády 51.

Sienkiewiczova 4.

Sládkovičova 11.

Sládkovičova 11.

vané zábradlie schodiska, dvere, prípadne výtah. Dotvára to celkový obraz interiéru a doby, keď vznikal. Niekde sa to však nedalo, lebo budova bola práve v rekonštrukcii, ako v prípade divadla Ifjú Szivek.

Julia: Mne sa veľmi páčilo, ako Štefan v knihe zachytil pôvodnú krásu dlažby, ktorá sa každodenne využíva 120 rokov a ešte stále je veľmi hodnotná a krásna a výrazne kvalitnejšia, aké sú dnešné moderné náhrady.

Sú ľudia náchylní ponechať si vo svojich bytoch pôvodné materiály? Možno práve noví majitelia starých bytov majú také tendencie... Alebo vedia špecifickosť takýchto obkladov oceniť?

Štefan: Sú to vzácne príklady prístupu majiteľov bytov, ktorí rozumejú umeleckej a historickej hodnote a niektoré prvky v interiéri svojich zrekonštruovaných bytov ponechávajú. V knihe je napríklad záber z kuchyne moderne zrekonštruovaného bytu na Grösslingovej 28, kde vidieť pôvodnú dlažbu.

Môžeme sa posunúť k textom v knihe. Ako vznikali? Spolupracovali ste napríklad s pamiatkarmi či historikmi?

Julia: Ja som historička, mojím rodným jazykom je nemčina, veľa informácií, ktoré sa mi podarilo zistiť a vypátrať, sú v archívoch a z dobovej tlač, ktorá bola vydávaná práve

v tomto jazyku. Za mnohými informáciami som aj vycestovala či stretla s potomkami ľudí, ktorí v objektoch výskumu žili alebo ich vlastnili či stavali.

V knihe je pri každej fotografii uvedená adresa bytového domu, informácia o architektovi či stavbe, ako aj o majiteľoch bytu alebo budovy. Za každou dlaždicou je príbeh. Máte vy v knihe svoj obľúbený?

Julia: Je ťažké takto jednoznačne určiť jeden príbeh, ale keby som si mala vybrať, tak by to bol príbeh staviteľa Josefa Erdélyho, ktorý pochádzal z veľmi významnej staviteľskej rodiny a obchodoval aj s drevom na Špitálskej ulici. Všetky neohistorické stavby ako na Laurinskej 7, Šancovej 2, Námestí 1. mája či Štefánikovej 31 a 33 alebo na Tallerovej ulici staval aj architektonicky navrhol. V období prvej republiky staval skoro všetky stavby židovských architektov, napríklad v tej dobe židovskú nemocnicu na Šulekovej. Má na svojom konte približne 70 stavieb v Bratislave. Žiaľ, vieme o ňom veľmi málo. Bol zavraždený v vyhladzovacom tábore Auschwitz, bol Žid. Plánujem jeho biografiiu a portfólio spracovať.

Pri niektorých domoch sa dá tušiť, že môžu skrývať poklady, iné samotné budovy sú skryté aj nám. Napríklad tie na Obchodnej ulici.

Štefan: Áno, táto ulica má roz-

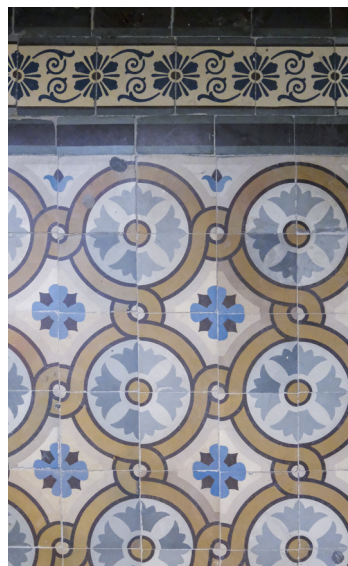
hodne čo ponúknuť. To, čo človek vidí z ulice, je iba naozaj malé percento. Obchodná sa rozrastá do obidvoch smerov do rôznych, naozaj pôvodných dvorov. Avšak hľadanie dlažby bolo v drvivej väčšine prípadov pokus – omyl. Nie je to také jednoznačné. Konkrétne fotografia z Obchodnej 38: nábytkárka Josefa Müllera je dobrý príklad. Pôvodne som si všimol len dlažbu v pasáži domu s geometrickým florálnym motívom v zemitých farbách. Fasádu domu súčasný majiteľ premaloval na zeleno. Keďže sa mi fotografia nepozdávala, vrátil som sa tam prefotiť to a náhodne som sa dostal dovnútra, kde som našiel ďalší veľmi zaujímavý motív dlažby.

Julia: Alebo napríklad aj časť domov na Tallerovej ulici. Sú tam domy, ktoré boli počas bombardovania Bratislavy v roku 1944 zasiahnuté a fasády domov sa museli upraviť, ale v jednoduchom štýle. Jeden z majiteľov nám ukazoval, že má v byte na dverách a v stene ešte stopy spôsobené bombardovaním. Čiže budovy vyzerajú na prvý pohľad mladšie, ako v skutočnosti sú, a vnútri skrývajú historické poklady. Na spomínanej Tallerovej je dom so vzhľadom niekedy z prvej polovice minulého storočia, ale reálne bol postavený niekedy v roku 1908.

Bola situácia, keď vás naozaj mrzelo, že sa dlažba či obklad nezachovali?

Obchodná 38.

Zelená 1.

Tallerova 6a.

Tolstého 5.

Tolstého 7.

Julia: Vždy nás mrzí, keď naťraťme na necitlivé zásahy. Napríklad v jednom dome dlažbu vysekali, lebo sa im zasekávajú kovové dvere... V podstate každá historická dlažba je položená veľmi poctivo a remeselne, vyrobená z kvalitnej keramiky, je náročné ju odniekať „dostať“, často drží na svojom mieste aj 120 rokov. Ak sa nedarí ju celú vysekať, riešia to niektorí aj „dorábkou“ – to je prípad Palisád 51.

Štefan: Mňa osobne veľmi mrzí, že sa zničala dlažba z Cvernovky – Silocentrály na Párickovej ulici.

Julia: Ja mám aj pozitívny príklad. Bývalé sanatórium Maxa Schlesingera na Hlbokej 7, prestavané architektom Friedrichom Weinwurmom už v pomerne krátkom čase od výstavby. Budova bola pred niekoľkými rokmi citlivo zrekonštruovaná a pôvodnú dlažbu opatrne vybrali, vyčistili a položili nanovo.

Dajú sa dlažby a obklady typovo rozdeliť podľa spoločných charakteristík?

Julia: V prvej verzii knihy sme to chceli triediť podľa vzorov, nakoniec sa nám ukázalo, že bude efektívnejšie a praktickejšie rozdeliť to podľa lokalít. Vznikla tak pekná ukážka vkusu obyvateľov Prešporka od konca 19. storočia do prvej polovice 20. storočia. Je to ukážka rôznych vzorov a motívov. Je zjavné, ako historickom slede upadá do úzadia náročná manuálna práca, ktorá prinášala

vzorované obklady, a postupom mechanizácie, ako aj zmenou vkusu sa mení a prichádzajú modernejšie, jednofarebné. Knihu uzatvára príklad rekonštruovanej dlažby v budove Fakulty architektúry STU z roku 1953 od architekta Emila Belluša. Kde sa pod socialistickou strohou dlažbou skrývala na toaletách kvetinová mozaika. Náhodne ju objavili, ošetrili, zbavili nánosov

lepidla a položili naspäť. Bolo to časovo aj finančne náročné, ale určite to stálo za to.

Môžeme ešte spomenúť známe keramické dielne?

V Bratislave sa vyrábali hlavne tehly. Zopár malých keramických dielní sa zameralo na distribúciu a výrobu kachlí viac ako na dlažbu. Napríklad boli stredné a malé podniky na Špitálskej a Obchodnej ulici. Naj-

väčší, takmer lokálny výrobca bol český RAKO. Mali obrovské kapacity, a preto bol a spoločnosť schopná dodávať za lepšie ceny. Dlažbu a obklady tohto výrobcu odberala celá centrálna Európa, ako aj svetové metropoly ako New York či Šanghaj. Na Ventúrskej ulici mali distribučného partnera, ktorý poskytoval nielen predaj, ale aj služby – napríklad dlažbu kladol.

Tolstého 7.

Štúrova 12.

Architektúra: Za obnovou často stoja neúnavní žiadatelia o dotácie

Komplexná, odborná a finančne náročná

Martina Karmanová

Ateliér Urban, Veronika Adamková

Rekonštruovať historickú pamiatku si vyžaduje vedomosti, odbornosť a financie. Usporiadané majetkové vzťahy sú tiež nevyhnutnosťou. Staré Mesto je charakteristické svojimi historickými budovami, nie všetky sú však v dobrom stave. Pochopiteľne, obnova týchto budov je časovo, odborne aj finančne veľmi náročná. Chceme vám priblížiť tri príklady rekonštrukcie, ktoré ukazujú, akým spôsobom je možné budovu opäť oživiť. Základným prepojením sú, prirodzene, financie.

Rekonštrukcia lýcea a jeho okolia trvala dva roky.

Majiteľ cirkev

Domáce aj zahraničné granty a dotácie – v prípade, ak je vlastník budovy cirkev zrejme neexistuje iné riešenie ako neúnavné „zháňanie“ externých zdrojov. Pozitívnym príkladom je nedávno ukončená rekonštrukcia Evanjelického lýcea, nazývaného aj Staré lýceum. Projekt s názvom Lýceum – Laboratórium otvorenej spoločnosti získal grant z Islandu, Lichtenštajnska a Nórska v sume takmer 1,5 milióna eur prostredníctvom Grantov EHP a Nórskeho finančného mechanizmu. Projekt bol spolufinancovaný aj sumou 150-tisíc eur z prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

Aktívni majitelia bytov a správca domu

Tallerova ulica je pomyselným domovom niekoľkých kultúrnych pamiatok. Pôvodné nájomné domy s číslami 3 – 4 – 5 – 6, nachádzajúce sa v pamiatkovej zóne mesta, boli vyhlásené za národnú kultúrnu v roku 1980. Domy v secesnom slohu boli postavené v roku 1905.

Spoločnosť Bratislavská strecha ponúka obyvateľom bytových domov kompletnú rekonštrukciu výmenou za strechu alebo povalu, na ktorej následne zrealizuje citlivú nadstavbu. Tak to bolo aj v prípade domov na Tallerovej ulici. Aj táto rekonštrukcia si, prirodzene, vyžiadala

Fasády domov na Tallerovej ulici sú charakteristické ornamentmi aj výraznou farbou fasád.

úzku spoluprácu s Pamiatkovým úradom SR. Odborníci boli zahrnutí do každého kroku procesu, od začiatku plánovania až po realizáciu. Od potreby zachovania pôvodných stavebných materiálov po dodržiavanie prísnych predpisov v oblasti pamiatkovej ochrany bol každý krok dôkladne premyslený. „Postupovali sme v súlade s normami ochrany kultúrneho dedičstva. Starobylé fasády, okná a architektonické detaily boli tak reštaurované s ohľadom na ich pôvodné rysy,“ povedal Eduard Benko zo spoločnosti, ktorá rekonštrukciu realizovala.

Súkromná investícia

To je prípad rekonštrukcie domu na Súlekovvej 3. Výstavba tejto rezidence sa začala v roku 1910 a ukončená bola v roku 1911. Staviteľ a mestský inži-

nier Henrich Szántó dal domu neobarokový vzhľad a vďaka mierne konvexnej čelnej východnej fasáde a výraznému štítu sa stal neprehliadnuteľnou súčasťou tejto lokality. Charakteristický vzhľad mu dodáva aj strecha. Budova má štyri podlažia, na každom boli umiestnené dva byty. V roku 1980 bol dom vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Časom však pustol. Dnes je naozaj po dlhom čase v reprezentatívnom stave.

Všetko si vyžaduje financie

Rekonštrukcia národnej kultúrnej pamiatky nie je iba o jej samotnej realizácii, ale aj o komplexnom projekte, ktorého vypracovanie môže trvať roky a sú doň zapojené desiatky až stovky ľudí a odborníkov.

„Vlastník pamiatky má v pláne obnoviť objekt a krajský pamiat-

kový úrad mu vydá stanovisko k zámeru obnovy s podmienkami, pričom medzi prvými sú výskumy. Na tieto výskumy musí vlastník zohnať financie, ak ich nemá, objekt skrátka stojí a postupne sa rozpadáva. Takýchto prípadov máme na Slovensku tisíce, ide hlavne o meštianske domy, malebné kaštiele a kúrie v obciach,“ hovorí Lucia Huňadyová z architektonickej kancelárie PamArch.

Finančne náročná je aj samotná realizácia. Podľa architektky najvyššie čísla v rozpočtoch si pripisujú reštaurátorské a umelecké prvky, a to z dôvodu časovej a odbornej technologickej náročnosti, ďalej to môže byť kompletná výmena strešnej medenej krytiny, alebo ručná tesárska obnova historického krovu na mieste. A niekedy sú najvyššie náklady na prácu a kvalitných ľudí.

Rozhovor: S Luciou Huňadyovou z architektonickej kancelárie PamArch

Okrem architektúry sú dôležité história, technológie, materiály aj umenie

Čo všetko potrebuje brať do úvahy architekt, keď sa zapojí do rekonštrukcie národnej kultúrnej pamiatky?

Všeobecne platí, že architektonický ateliér by mal rešpektovať zásady ochrany pamiatkových objektov, pričom pre NKP je stanovený najprísnejší stupeň ochrany a zachovania architektonickej skladby vrátane jej výtvarných súčastí. Pri projektovaní to znamená, že si architekt napríklad nemôže dovoliť meniť dispozíciu, odstraňovať na pohľad staré prvky alebo vymalovať fasádu farbou, aká sa mu hodí. Samotnému projektu pamiatkovej obnovy predchádza dlhý proces. Bavíme sa o počiatkových výskumoch, architektonicko-historických, reštaurátorských a aj archeologických, prípadne umelecko-historických, kde odborníci tiež navrhnu vhodnú špecifickú obnovu. A tá opäť podlieha zásadám o obnovení a zachovaní autenticity a integrity pamiatky. Tieto prípravné dokumentácie by mal potom architekt rešpektovať a zapracovať do projektu rekonštrukcie, avšak až po tom, čo sú schválené krajskými pamiatkovými úradmi. Spolupráca je tu priam nutná.

Do akej miery majú priestor moderné prvky? A ktoré napríklad? Výťah je v poriadku?

Nie vždy je úplne jednoznačný. Pokiaľ je navrhnutý v projekte, musí sa počítať s bezpečnostnými normami, systémom a technickou kompatibilitou. A to v pamiatkovom objekte nie je vždy možné, respektíve môže byť náročné všetko spolu zladíť. Každá historická pamiatka je iná, s umiestnením výťahu napríklad nemusí súhlasiť metodik obnovy, teda krajský pamiatkový úrad. Rozhodnutie ovplyvňuje aj funkcia a využitie budovy. Ak sa obnovuje kaštieľ slúžiaci domu sociálnych služieb, metodik vie tento fakt zohľadniť, pokiaľ konštrukcia výťahu nezasahuje do pamiatkovo hodnotnej dispozície a nenaruša celkovú historickú estetiku.

Je určite výzvou dodržať tieto podmienky.

Projekt pre obnovu Starého

Foto: archív LH

evanjelického lýcea v Bratislave tiež počítal s výstavbou výťahu, ktorý by bol k objektu pristavaný z exteriérovej strany. Tento návrh bol však zamietnutý. A týchto prípadov je viac, dokonca sa stretávame s návrhom umiestnenia výťahu vo vnútrobloku pamiatky, čo tiež nie je najšťastnejšie riešenie. Je to naozaj veľmi individuálne, v tejto brandži neexistujú šablóny.

O plastových oknách asi pamiatkari tiež nechcú počuť...

Držíme sa zásad pamiatkovej ochrany, kde okrem architektúry patrí poznanie v odboroch histórie, technológií, remesiel, materiálov a aj poznanie v umení. A v takom 16. storočí plastové okná nemali. Ani moderné penové zateplenie strechy alebo polystyrén. S súčasnosťou sa dostávajú na trh termoizolačné omietky, ale to tiež nie je také jednoduché.

V prípade, že má fasáda modelované plastické prvky, napríklad suprafenestry nad oknami, nová vrstva takejto termoomietky by spôsobila zmenu plastického prvku v zmysle jeho objemu, tvarov, línií, hĺbok a podobne. To sa okamžite zamieťa. A dávať termoizolačnú omietku len na rovné pasívne plochy a ostatné obísť, to nemá žiadny zmysel.

V čom spočíva spolupráca architektov a pamiatkarov? Čo s nimi najčastejšie konzultujete?

Dôležité sú konzultácie v priebehu samotnej realizácie pamiatkovej obnovy.

S jednotlivými metodikmi na stretávame na stavisku a riešime konkrétne situácie. Nejde len o technologické postupy architektonických prvkov ako takých, ale aj o nové doplnky nevyhnutné k obnove a budúcemu využitiu objektu. Konzultujeme napríklad druh a vzhľad kamennej dlažby, drevených podláh, kľučiek a zámkov, druh svietidiel a mnohé iné. Niektoré staré prvky sa musia v dôsledku svojho silného poškodenia alebo havarijného stavu vymeniť za dobové repliky a tvarové kópie. To sa často stáva najmä v prípade drevených

okenných rámov, kazetových dverí alebo aj kovových doplnkov, ktoré absentujú v kovových celkoch. Najprv je potrebné vyrobiť model alebo vzor, ten by mal byť vyrobený podľa dochovaného originálneho kusa s rovnakými charakteristickými a materiálovými vlastnosťami. Následne sa o vzorkách konzultuje, a buď ho pamiatkový metodik schváli, zamietne, alebo požaduje úpravu a zmenu. Až po riadnom schválení vzoru sa môžu vyrábať ostatné kusy.

Podobné je to aj s konzultáciami o farebných náteroch, niekedy dokonca aj s omietkami. Nie je farba ako farba, nie je biela ako

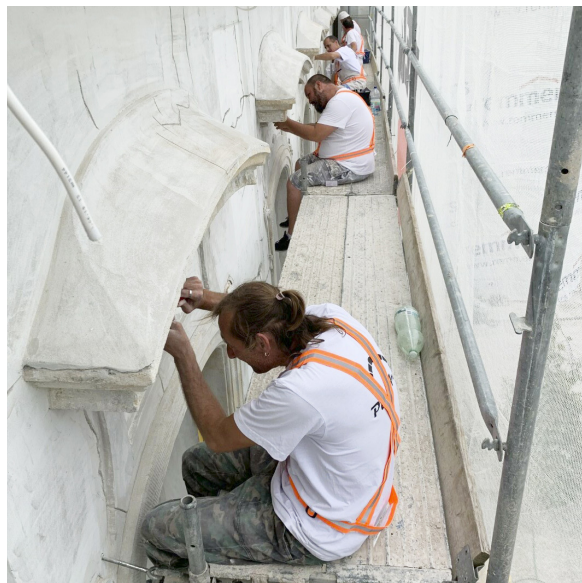
Fasáda Evanjelickeho lýcea nie je biela, hoci sa tak javí. Má úplne rovnaký odtieň ako fasáda Michalskej veže.

biela. Ani fasáda Evanjelickeho lýcea nie je biela, hoci z hlavnej dopravnej komunikácie sa tak javí. Úplne rovnaký odtieň nesie fasáda Michalskej

veže, no pri porovnaní počas slnečného dňa by ste povedali, že veža je sfarbená mierne do žltá a lýceum je čisto biele. Ani jedna možnosť nie je správna, odtieň je totožný. V konečnom dôsledku sa možno zdá, že sú to iba maličkosti, no práve z takýchto detailov sa skladá komplexný pamiatkový objekt a mnohokrát historický unikát.

Práce na fasáde Prezidentského paláca.

Obnova historických budov si vyžaduje veľa manuálnej „drobnej“ práce.

Ikonické budovy: Po 240-tich rokoch je Staré lýceum opäť otvorené

Miesto na slobodné myslenie a multikultúrny dialóg, dnes aj v minulosti

 Martina Karmanová

 Barbora Jančárová

V roku 1783 vtedajší študenti novopostaveného Evanjelického lýcea po prvý raz slávil Vianoce vo svojej novej škole. Až teraz, po 240-tich rokoch, Staré lýceum opäť otvára brány verejnosti.

Do budovy vchádzame s farárkou Annou Polckovou, ktorá vedie Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania v Starom Meste, a Martinom Kováčom, koordinátorom projektu obnovy lýcea. Interiér je prekvapením. Čistý priestor, nové parkety, biele steny. Úhľadné, no... historický duch chýba. „Je to výsledok rekonštrukcie z osemdesiatich rokov. Bola robená veľmi necitlivo, preto sa mnoho z pôvodného interiéru nezachovalo,“ vysvetľuje Martin Kováč.

Na kabáte mu svieti dúhová stužka, signál otvorenosti voči všetkým ľuďom. Tuším, že konzervativizmus v tejto komunite kresťanov nemá miesto.

Keď sa stretnú moslim, kresťan a žid

Rekonštrukcia interiéru vrátane vybudovania úložných systémov pre vzácne fondy lyceálnej knižnice, ktorú spravuje Slovenská akadémia vied (SAV), je zjavná. Obnovená časť prvého podlažia, časť strechy a odvlhčené priestory. Zmyslom projektu nebola len fyzická obnova budovy, ale predovšetkým otvorenie brán starého lýcea ako nového kultúrno-komunitného priestoru – akéhosi laboratória pre slobodné myslenie, vieru, tvorivosť, modernú i klasickú kultúru a najmä dialóg. „Ľudia majú predsta-

Mená študentov, ktorí navštevovali lýceum, na fasáde budovy.

vu, že keď sa otvorí kultúrno-komunitné centrum na pôde cirkvi, tak bude veľmi „svätoškárske“ či sakrálné, obmedzené len pre nejaké publikum alebo snažiac sa misionovať. Chceme, aby to bol priestor na stretávanie sa rôznych komunit, ktoré v lokalite pôsobia. Máme dve kľúčové organizácie, s ktorými už spolupracujeme – Nadáciou Milana Šimečku a občianskym zdru-

žením Punkt, ktoré organizuje Dobrý trh,“ upresňuje M. Kováč. Mnohé aktivity, ktoré plánuje evanjelický zbor v prieštorech rozvíjať, sú už rozbehnuté. „Dlhodobu podporujeme LGBT komunitu, staviame sa za práva menšín a utečencov. Venujeme sa bezdomovcom. Nie všetci, ktorí sa k nám hlásia a pomáhajú nám, sú členovia cirkvi. Nerobíme rozdiely. Dôležité sú hodnoty,“ dopĺňa farárka Anna Polcková.

Tento prístup sa zrkadlí aj pri hľadaní „spojencov“ – partnerov, ktorých si komunita našla v zahraničí. Je to jednou z podmienok na čerpanie Nórskeho fondov. Veľká časť peňazí na rekonštrukciu totiž pochádza z nich. Evanjelický zbor v Starom Meste spolupracuje s Cirkevným centrom pre dialóg v Oslo – organizáciou, ktorá sa snaží farárov, cirkevným pracovníkov a dobrovoľníkov učiť, ako zvládnuť a manažovať dialóg s inými

Rekonštrukcia fasády lýcea stála viac ako 180-tisíc eur

Špecifikom bola najmä dôkladná sanácia fasády, v rámci ktorej sa realizovali oprava korunnej rímky, petrifikácia degradovaného muriva, statické zabezpečenie trhlín na dvorovej fasáde či napríklad oprava tehlovej atiky pre zachovanie pôvodného historického vizuálu.

Podbránie je miesto rôznych komunitných aktivít.

Evanjelické lýceum bolo otvorené v roku 1783.

Schody, po ktorých kráčali štúrovci.

kultúrami, vyznaniami a ako sa postaví k moderným spoločenským otázkam. „Spolupracujeme aj s cirkevným zborom pre nepočujúcich v Stavangeri. Je to mimoriadne inšpiratívne. Napriek tomu, že sme veľmi religiózna krajina, skúsenosti s prácou s hendikepovanými nemáme,“ dodáva A. Polcková.

Štúrovci, ktorí sa ponáhľali na hodinu latinčiny

Na historické momenty, aj keď ide „iba“ o školu, je budova starého Evanjelického lýcea veľmi skúpa. Pamiatkarí objavili len niekoľko zaujímavostí, ktoré však vyrazajú dych. „Na schodisku sa náhodne odlúpila časť zo schodu. Pod ním odborníci zazreli kúsok dreveného, výrazne vychodeného pôvodného scho-

du, o ktorom sme predtým netušili. Expertíza ukázala, že to naozaj môže byť miesto, po ktorom v 30. rokoch 19. storočia chodili štúrovci,“ opisuje Martin Kováč. Sonda tiež ukázala, že drevená podlaha na prvom podlaží pred zborovňou nie je pôvodná. Bola kameninová, kameň pravdepodobne pochádzal z kameňolomu Bruck an der Leitha z Dolného Rakúska.

V priestoroch na medzischodí sa nachádza malá miestnosť. Na stenách sa našli vyryté nápisy a iniciály. Historici predpokladajú, že do nej zatvárali neposlušných žiakov, ktorí si trest krátili práve písaním odkazov na stenu.

Ročenky a triedne knihy v švabachu

Súčasťou lýcea je aj knižnica,

ktorú spravuje Slovenská akadémia vied. „Najstarší dokument je rukopis Codex Maurocordatianus, grécke evanjelia z 11. – 12. storočia. Vo fonde sa však nájde veľmi veľa hodnotných kníh či listín. Atribútmi hodnoty je vek, raritný výskyt či informačná unikátnosť. Pre každého bádateľa je dôležitý iný dokument. Zbierka je však hodnotná vcelku ako súčasť kultúrneho dedičstva,“ vysvetľuje docentka Ivona Kollárová, ktorá knižnicu vedie a postupne buduje aj digitálny archív, ktorého časť je už zverejnená. Historické zbierky v správe akadémie sú v súčasnosti dostupné v lýceu na prezenčné štúdium. Mnohé z nich sú písané v už zaniknutých jazykoch, ktorým dnes rozumie a dokáže ich interpretovať len málokto.

Poslanci píšú

Obnova pamiatok

Andrej Jaroš kunsthistorik

Približne jedna tretina volebného okrsku 3 v Starom Meste tvorí územie pôvodného historického stredovekého jadra Bratislavy, ktoré je vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu.

Nachádza sa tu aj nedávno zrekonštruovaná Michalská veža. Magistrát ako vlastník tejto pamiatky získal na jej rekonštrukciu z rezortu kultúry takmer 600-tisíc eur, žiadal 950-tisíc, pričom celkovo stála obnova viac ako 1,5 milióna eur. Cieľom projektu bola komplexná rekonštrukcia vrátane reštaurátorských prác a sprístupnenia dreveného krovu strechy a ochodze s panoramatickým výhľadom na Staré Mesto. Výsledkom je zvýšenie povedomia o duchu miesta – genius loci – historického centra Bratislavy. Michalská brána je jedinou zachovanou z pôvodne štyroch brán v stredovekých hradbách zo 14. storočia, ktoré chránili mesto Bratislava. Bránová veža aj dnes patrí vďaka svojej takmer 52 metrov vysokej cibulovitej streche k dominantám Starého Mesta.

Druhým významným zrekonštruovaným objektom je Dom hudby alebo Georgievitsov palác na Panenskej ulici. Vlastník historického objektu je aj v tomto prípade magistrát. Na obnovu získal dotáciu z ministerstva kultúry vo výške 750-tisíc eur, celková rekonštrukcia však stála takmer 4,6 milióna eur. V budove aktuálne sídli Základná umelecká škola Miloša Ruppeldta. Zámerom bolo zachovanie pôvodnej hudobno-vzdelávacej funkcie základnej umeleckej školy, objekt sa po obnove bude využívať aj ako Dom hudby, teda vytvorí zázemie pre činnosť iných hudobno-umeleckých telies a na realizáciu kultúrno-spoločenských aktivít pre verejnosť, akými sú koncerty, výstavy či besedy.

Obe pamiatky sa rekonštruovali s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR z podprogramu Obnovme si svoj dom.

Nová dlažba aj kanalizácia

Staré Mesto tiež významne prispelo ku krajšiemu a k funkčnejšiemu okoliu lýcea na Konventnej ulici. Došlo k významnej zmene organizácie dopravy, zrekonštruovali sa aj povrchy ulice. Nová kamenná dlažba je materiálovo členená podľa his-

torickej stopy zástavby Konventnej ulice, ktorá tu bola až do roku 1970. Ešte pred samotnou realizáciou povrchov sa k rekonštrukčným prácam pripojila aj Bratislavská vodárenská spoločnosť. Tá využila rekonštrukciu Konventnej na výmenu a modernizáciu

vodárenskej aj kanalizačnej infraštruktúry pod povrchom ulice, vďaka čomu sa výrazne zvýšila kvalita bývania v lokalite. Menšie úpravy realizovala aj spoločnosť Slovenský plynárenský priemysel – distribúcia, ktorá vymenila lokálnu plynovú infraštruktúru.

Keď je práca koníčkom

Polstoročie práce knihovníčky: Mária Majerčinová pracovala v Staromestskej knižnici 50 rokov. Do knižnice nastúpila po absolvovaní Strednej knihovníckej školy – najprv pôsobila v Obvodnej knižnici Bratislava 1 na Záhrebskej, na Blumentálskej ste ju mohli stretnúť od roku 1988 – po otvorení novej centrálnej knižnice. Dlhé roky pripravovala podujatia pre deti a mládež, bola vedúcou knižnično-informačných služieb. Počas svojej kariéry viedla množstvo besied so spisovateľmi a s tvorcami kníh pre deti aj dospelých, napríklad Máriou Ďuričkovou, Jozefom Pavlovičom či Pavlom Rankovom.

 Lenka Čechvalová pracuje na referáte marketingu a PR v Staromestskej knižnici

 archív Márie Majerčinovej

Aká bola tvoja cesta ku knihám? Navštevovala si knižnicu?

Rodičia mi čítali málo, ale keď som sa už naučila čítať, čítala som si sama a čítala som aj dvom mladším sestrám. Moje obľúbené boli rozprávky a povesti o hradoch. V puberte som prečítala všetky Čajky (edícia dievčenských románov).

Ako malá som navštevovala knižnicu na Záhrebskej, pretože v nej pracovala moja mama. Do roku 1971 to bola Obvodná ľudová knižnica Bratislava-Vinohrady. Knižnica na Záhrebskej sa stala súčasťou Obvodnej knižnice Bratislava I v roku 1972, keď sa zmenilo územnosprávne členenie Bratislavy.

Prečo si sa rozhodla pre prácu v knižnici a strednú knihovnícku školu?

Mala som rada knihy. Mala som šťastie, že moja práca mi bola zároveň aj koníčkom. Cez prázdniny, keď som chodila na knihovnícku školu, som brigádovať v knižnici, kde som vyradovala a balila knihy.

Okrem práce vo výpožičných službách si sa dlhé roky venovala organizovaniu podujatí pre detských čitateľov. Viedla si besedy s rôznymi spisova-

teľmi, ilustrátormi, na besedu s kým si najviac spomínaš?

Pamätám si na besedy s Máriou Ďuričkovou, Annou Minichovou – „mamou“ deduška Večernička, Jozefom Pavlovičom, Miroslavom Cipárom, Petrom Cpinom, Jánom Uličianskym, Gabrielou Futovou, Danielom Hevierom, Lubicou Kepštovou, Toňou Révayovou, Lenou Riečanskou, ale aj so športovcami, ako napríklad s Milanom Kuželom, hokejistom HC Slovan Bratislava. Na špeciálnej základnej

škole na Karpatskej som počas niekoľkých rokov organizovala cyklus prednášok o životnom prostredí s MUDr. Milanom Cilekom. Pre triedy sme pripravovali hodiny literárnej výchovy, počas ktorých sme žiakom vysvetľovali učivo, ktoré preberali na literatúre. Najčastejšie som spolupracovala s Máriou Števkovou z vydavateľstva Buvik.

V Letnej čítarni som v rámci cyklu Čítanie v trávě viedla besedy s Ruženou Scherhaufrovou, so Slávkou Koleničovou,

Mária Majerčinová dlhé roky pripravovala podujatia pre deti a mládež, bola vedúcou knižnično-informačných služieb.

s Martinou Monošovou, Lenou Riečanskou alebo Pavlom Rančomom.

Za 50 rokov v knižnici si zažila množstvo detí. Aké sú rozdiely medzi súčasnými deťmi a deťmi v minulosti? Chodilo v minulosti viac detí do knižnice?

Áno, na Záhrebskej bolo vtedy 1 100 detí a 1 100 dospelých a boli sme dve pracovníčky, ktoré sme s nimi pracovali. Deti v minulosti boli slušnejšie, museli byť, lebo tie triedy mali vtedy aj 30 detí. Vtedy bolo ešte na prizemí riaditeľstvo, takže deti mohli byť len v tom malom detskom oddelení hore na poschodí. Keď si prišli požičiavať knižky, tak sme im pustili video s rozprávkami, ale len preto, aby nevyrušovali tých, ktorí si vyberali knihy, niektorí si vybrali a niektorí pozerali, potom sa vystriedali. Povedala by som, že deti boli vtedy pokojnejšie, hoci ich bolo viac, boli troška také iné, ale to bolo dobou.

Navštevujú knižnicu dlhoroční čitatelia, ktorí ju začali

navštevovať ešte ako deti?

Áno, v knižnici je viacero čitateľov, ktorí ju navštevujú od detstva. Niektorých som po rokoch nespoznala, ale keď povedali svoje meno, hneď som vedela, o koho ide.

Zažila si dobu pred automatizáciou. Ako sa zmenila práca knihovníka nástupom počítačov a internetu?

Veľmi sa zmenila, za tie roky som zažila asi 5 knihovníckych informačných systémov. V minulosti boli čitateľské listy (na ktoré sme zaznamenávali informácie o čitateľovi a vypožičaných knihách), každá kniha mala knižný lístok. Veľmi dôležitá bola abeceda, aby sme mali všetky lístky správne zoradené. Keď sme čitateľovi požičiavali knihy, do jeho čitateľského listu sme vložili knižné lístky kníh, ktoré si požičal. Keď sme chceli zistiť, či mal čitateľ danú knihu požičanú, museli sme na knižnom lístku vyhľadať číslo čitateľa. Dnes nás na to upozorní knihovnícky systém. Revízia kníh bola veľmi ťažká a zdĺhavá

práca – museli sme každú knihu skontrolovať, kolegyniam nadiktovať číslo knihy, v talónoch (katalógové lístky, ktoré boli uložené podľa prírastkových čísel) boli lístky, na ktorých boli uvedené čísla kníh. Lístky sme opečiatkovali a postavili. Tie lístky, čo zostali ležať, sme našli a museli sme ich vyradiť. Potom sme prešli na čitateľské listy, v ktorých boli založené knižné lístky (to, čo mali aktuálne čitatelia požičané), opäť sme kolegyniam diktovali čísla kníh a kontrolovali. Dnes stačí každú knihu prejsť skenerom, je to tiež pracné, ale netrvá to tak dlho.

Je niečo z knihovníckych činností, čo ti v dnešnej digitálnej dobe chýba v knižnici?

Nie, nemôžem povedať, že by mi niečo z toho chýbalo, pokrok ide jednoducho s dobou. Keď nám zaviedli nový knihovnícky systém, cítila som sa ako programátorka.

Aké knihy sa v minulosti najviac čítali?

Čitateľky obľubovali hlavne ľúbostné romány, čitatelia detektívky alebo sci-fi, ale boli, samozrejme, aj výnimky.

Medzi obľúbenými autormi detektívok boli Dick Francis a Václav Erben. Tieto žánre sa čítajú aj dnes.

Dňa 9. júna 1988 bola otvorená nová budova Obvodnej knižnice Bratislava I na Blumentálskej 10/a (vtedy na Szabóovej ulici). Tromfom bol viševorekordér s nahratými rozprávkami a počítač. Deti v rámci programu sledovali rozprávky alebo ste robili verejné premietania?

Nie, nerobili sme verejné premietania, rozprávky slúžili na spestrenie programu, keď si prišli školské triedy vypožičať knihy bez toho, aby sme pre ne mali pripravenú informačnú lekciu. Počítač sme mali už aj na Záhrebskej. Deti, ktoré chceli ísť na počítač, museli byť prihlásené, mali sme presné zoznamy, aby sa počas návštevy s triedou stihli prestriedať.

Za polstoročie si prišla do kontaktu s množstvom čitateľov a čitateľiek, viacerí chodili pravidelne. Spriatelili si sa s niektorými?

Áno, napríklad spisovateľka Lena Riečanská, to bola moja spolužiačka zo základnej školy, alebo baletka Magdaléna Thierová. Potom bolo viacero mládežníkov na detskom oddelení na Záhrebskej, viacerí z nich však odišli do cudziny.

Staromestská knižnica pripravuje množstvo rôznorodého programu – zážitkové čítania pre deti, prednášky pre dospelých, kurzy pre seniorov. Zvykli sa v minulosti robiť podujatia pre verejnosť, alebo ste sa sústredili len na prácu so školami?

Nie, podujatia pre verejnosť sme veľmi nerobili, bolo veľmi veľa čitateľov, vtedy sa to nedalo, neboli ani také veľké priestory.

Stal sa ti v knižnici nejaký kuriózný zážitok?

Deti často komolili názvy kníh, niektoré skomolené názvy boli vtipné. Jedno obdobia som si to aj zapisovala, ale sa mi to stratilo.

V minulosti boli čitateľské a knižné lístky. Revízia kníh bola strašne zdĺhavá, každá kniha musela prejsť našimi rukami viackrát. Dnes ju stačí oskenovať.

V súčasnosti je výnimočné, keď zamestnanec pracuje v jednej organizácii tak dlho. Neuvažovala si niekedy, že sa zamestnáš v inom odbore, alebo vy-

skúšať iný typ knižnice?

Nie, mala som pestrú prácu. Za tie roky sme niekoľkokrát sťahovali pobočky knižnice – v roku 1988 sa riaditeľstvo knižnice sťahovalo zo Záhrebskej na Blumentálsku, kde vznikla úplne nová centrálna knižnica, v roku 1992 sa pobočka na Dubovej sťahovala na Západný rad, v roku 1993 sa knižnica sťahovala z Hviezdoslavovho námestia na Panenskú, v roku 2002 sa pobočka z Francisciho sťahovala na Karadžičovu. Všetko to obsahovalo veľmi veľa práce.

Aké knihy by si odporučila čitateľom Staromestských novín?

Pre tých, ktorí majú radi detektívky a špionážne romány, odporúčam Dominika Dána, Daniela Silvu alebo Václava Neura. Kto rád číta drsnejšie príbehy s napätím, tak by mal vyskúšať knihy Sebastiana Fitzeka. Ak preferujete príbehy o láske, prečítajte si sériu Sedem sestier, ktorej autorkou je Lucinda Riley, alebo knihy od Sarah Morganovej a Hany Repovej.

Kreativitou k víťazstvu (II.)

Aktuálne z Ukrajiny: Obzvlášť teraz, počas vojny na Ukrajine, sú vynálezcovia v tejto krajine veľmi invenční. Využívajú svoje zručnosti a vedomosti predovšetkým na pomoc ukrajinským vojakom. Medzi týmito talentmi sú zástupcovia rôznych profesií, študenti a dokonca aj deti. V tomto článku by som vám rada predstavila niektoré z ich najužitočnejších výrobkov.

 Iryna Gortenko,
ukrajinská novinárka

 autorka

Nebezpečné „morské deti“

Keďže Ukrajinci nemajú vlastné námorníctvo, uvažujú o technológiách, ktoré by im umožnili bojovať s ruskými vojnovými loďami v Čiernom mori. Presne pred rokom Ukrajina začala písať históriu prvej flotily námorných bezpilotných lietadiel na svete. V novembri 2022 prezident vyhlásil zbierku na prvé vynálezy prostredníctvom platformy UNITED24. Len počas prvého dňa sa vyzbieralo viac ako 3 milióny eur. Začiatkom marca 2023 sa k iniciatíve pripojilo vyše päťdesiat spoločností a suma dobrovoľných príspevkov sa zvýšila na 13 miliónov eur.

Počas niekoľkých mesiacov vojny malé stroje dramaticky zmenili situáciu v Čiernom mori a stali sa skutočnou hrozbou pre ruské námorníctvo, keďže zasiahli osem ruských námorných cieľov: Admirál Makarov, Ivan Golubec, Ivan Churs, Sergej Kotov, Akula a Serna, veľkú obojživelnú útočnú loď Olenegorskij Gorňak a ropný maják.

Podľa ukrajinského ministra digitálnej transformácie Mychajla Fedorova sú námorné drony unikátnym výdobytkom, ich

hlavnou úlohou je chrániť vody ukrajinských morí a mestá pred raketami s plochou dráhou letu, ktoré z lodí vypúšťajú ruské jednotky. Môžu sa podieľať na diaľkovom prieskume, monitorovať pobrežné aktivity, sprevádzať a podporovať tradičnú flotilu, sprevádzať obchodné lode a korigovať raketové a delostrelecké údery.

Malé útočné člny („bejby“, ako sa im familiárne hovorí) sú dlhé len 5,5 metra a dokážu prejsť až 800 kilometrov rýchlosťou 80 km/h. Sú vybavené systémom autopilota, kamerovým systé-

mom nočného videnia, špeciálnou komunikáciou chránenou pred nepriateľským elektronickým bojom a bojovou jednotkou.

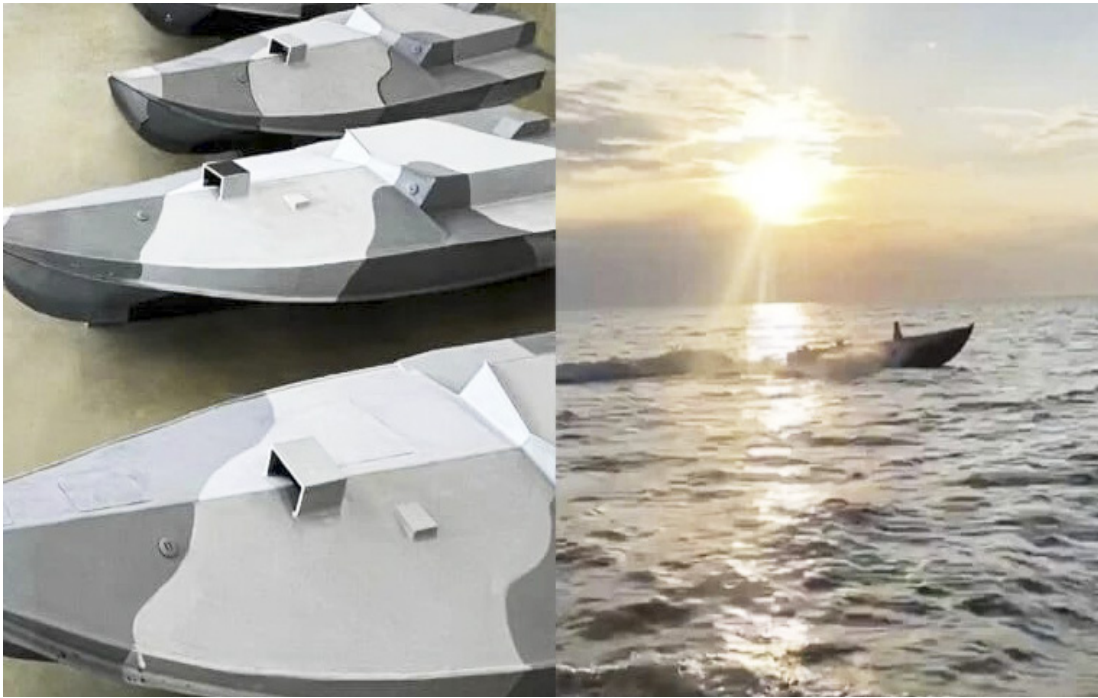
Vývoj ukrajinských námorných dronov podlieha utajeniu. Preto neboli zverejnené žiadne oficiálne údaje o ich počte a typoch. Je však známe, že cena jedného zariadenia je viac ako 250-tisíc eur.

Roboti vo vojne

Ďalší zaujímavý vynález na pomoc armáde. Inžinieri zo Sumy vyvinuli diaľkovo ovláda-

Jedenástočný autistický umelec sa zaujíma o astrofyziku a kreslenie.

Člny sú vybavené autopilotom aj systémom nočného videnia.

ného bojového loveckého robota, ktorý dokáže zasiahnúť cieľ na vzdialenosť 1 500 metrov. Robot je vybavený aj termovíznym ďalekohľadom a je neviditeľný pre nepriateľský elektronický boj.

„Pri rozhovoroch s vojakmi na frontovej línii sme diskutovali o rôznych otázkach a uvedomili sme si, že naši obrancovia potrebujú diaľkovo ovládané podporné zbrane na boj zblízka,“ povedal poslanec Igor Molotok. Autori dúfajú, že použitie tejto zbrane pomôže zachrániť životy vojakov na frontovej línii počas protiofenzívy. Je známe, že robot už bol testovaný. Strelecký systém zvládol svoje úlohy.

Spoločnosť SkyLab vyvinula inovatívneho pozemného robotického asistenta s názvom Sirko-S. Vedúci tímu, inžinier

Jevgen Rvachov z Charkova, uviedol, že UGV Sirko-S je unikátny pozemný robot schopný prepravovať náklad, vykonávať prieskum, zabezpečovať nepretržitú komunikáciu medzi jednotkami a dokonca pomáhať pri opravách. Najdôležitejšia je však evakuácia zranených, keďže dokáže prepravovať náklad s hmotnosťou až 150 kilogramov rýchlosťou 12 km/h. Tento všestranný robot je vysoko manévrovateľný, bezpečný a pohodlný a má aj dennú alebo termovíznú kameru, režim na autonómny pohyb

za operátorom a vyhýbanie sa prekážkam pomocou laserového odstupu po obvode. Toto zariadenie bude slúžiť aj v ozbrojených silách Ukrajiny.

Kapsula prežitia

Vynálezca z Kyjeva vytvoril „Life Capsule“, ktorá môže zachrániť ľudí pred raketovými útokmi. Modulárna kovová konštrukcia môže byť nainštalovaná v dome, ale aj v byte alebo kancelárii. Vývojár ubezpečuje, kapsula dokáže uchrániť používateľa pred úločkami striel a sutinou na viac ako 90 percent.

Výhodou je aj to, že modulárna kovová konštrukcia sa dá jed-

noducho rozobrať. Vďaka tomu je možné ľahko ju premiestniť na akékoľvek poschodie v bytových domoch. „Ak sa budova zrúti, dávam 99 percent tomu, že ľudia zostanú nažive, pretože budú v kapsule pripevnení k opornému múru,“ hovorí

„Ak sa budova zrúti, dávam 99 % tomu, že ľudia zostanú nažive, pretože budú v kapsule pripevnení k opornému múru,“ hovorí vynálezca Serhij Zacharin.

vynálezca Serhij Zacharin.

Predtým sa Serhij zaoberal výrobou drevoobrábacích zariadení, myšlienkou vytvoril prenosný „bunker“ sa však zaoberal už od roku 2015. Tvrdí, že „kapsula života“ môže byť plnohodnotnou náhradou útočiska. Pozostáva z ocelových plechov hrubých 5 milimetrov, ktoré sú zoskrutkované a pripevnené k nosnej stene budovy. Má evakuačné a vetracie otvory. Kapsula je schopná ochrániť 3 až 6 osôb súčasne pred ohňom po dobu až 30 minút, a zároveň pred troskami a úlomkami striel. Jeho obstarávacia cena je 1 300 eur. V regióne Kyjeva si bunker zatiaľ kúpila jedna rodina, ďalších desať zákaziek má výrobca rozpracovaných.

Ľudia na Ukrajine takto reagujú na problémy našej doby a vytvárajú užitočné veci pre spoločnosť. Je to akýsi odtlačok vojny v tvorivosti. Aj takýmto spôsobom energia tvorcov pri-

náša nádej na dobrú a bezpečnú budúcnosť ľudstva.

Mladý dobrovoľník

A teraz čosi, čo nie je celkom o technológii, ale určite je to o kreativite a pomoci. Jedenástročný Maxim Brovčenko sa už dlho zaujíma o astrofyziku a kreslenie. Trpí autizmom a kreslenie na tému vesmír mu pomáhalo vyrovnáť sa s emóciami. Jedného dňa sa však Maximovi začalo snívať o vojne a jeho kresby začali byť veľmi desivé. Keď 24. februára 2022 na Berdiansk, kde žil so svojou matkou, dopadli granáty, povedal: „Vedel som, že sa to stane.“

Odvtedy je vojna v jeho tvorbe stále prítomnou témou. Chlapec veľmi talentovane vyjadruje na svojich obrazoch zúfalstvo a bolesť a jeho leitmotívom je nádej na víťazstvo Ukrajiny. Vytvoril už viac ako sto obrazov. „Keď si vezmem biele plátno,“ hovorí, „neviem, čo namaľujem. Jednoducho začnem a potom sa niečo objaví.“ Jeho obrazy už boli súčasťou výstav v USA a vo viacerých európskych krajinách, jedno z jeho diel dokonca dostal od daru pápež František. Predajom svojich obrazov Maxim už získal viac ako 10 000 hrivien (niečo vyše 250 eur), ktoré venoval ozbrojeným silám Ukrajiny. Za to dostal ocenenie od samotného prezidenta Ukrajiny. Ako vraví, mieni maľovať ďalej, pretože jeho snom je vrátiť sa do rodného mesta.

Pamätné mince vyrobené z ruských nábojníč

Dmytro Voronec a Vlad Kušnir z Bučanska tavia ruské nábojnice nájdené na uliciach mesta do pamätných mincí a obdarujúajú nimi svetových lídrov, aby nezapli na zločiny ruskej armády. Na pamätných minciach zobrazujú predmety, ktoré sa najviac spájajú s obdobím okupácie Buče. Sú medzi nimi Kostol svätého Andreja apoštola ako symbol spomienky na nevinné obeť pochované na dvore kostola; bicykel Volodymyra Brovčenko ako symbol nezmyselnej krutosti (V. Brovčenko bol zabitý na ceste domov); Jablonská ulica ako symbol odolnosti a nezničiteľnosti mesta; a strom ako symbol nového života, nádeje a viery. Každá minca má svoje číslo a každá nová uzrie svetlo sveta zhruba raz za dva týždne.

Obrazy boli vystavené aj v USA.

Župan BSK Juraj Droba:

Dokončíme dlhoočakávané projekty

Rok 2024 bude prelomový

 Lucia Forman

 BSK

S príchodom nového roka zvyknú ľudia bilancovať ten starý. Aký bol rok 2023 pre vás osobne a aký pre Bratislavský samosprávny kraj?

Rok 2023 bol akčný, plodný a náročný. V mojom osobnom živote pribudol nový člen rodiny – Jakub Móric. Som hrdý na svoju manželku, že všetko statočne zvládla a som rád, že všetko dobre dopadlo.

Čo sa týka Bratislavského kraja, zrevitalizovali sme desiatky kilometrov ciest, otvorili sme centrá odborného vzdelávania a prípravy na stredných školách, dokončili sme stavebné práce v Divadle Aréna, Bratislavskom bábkovom divadle, seneckej Synagóge i v Kaštieli Čunovo. Rovnako sme pokračovali v očkovaní proti HPV vírusu, otvorili sme moderný športovo-rekreačný areál na Strednej priemyselnej škole elektrotechnickej K. Adlera v bratislavskej Dúbravke, ako aj zrevitalizovali záhradu v modranskom kaštieli.

Na čo z toho, čo sa vám podarilo v roku 2023, ste najviac hrdý?

Najviac hrdý som na to, že rozvoj kraja sa nezastavil. A to aj napriek obmedzeniam, či už finančného alebo systémového charakteru. Dokázali sme pokračovať v rozbehnutých projektoch a dokonca začať aj nové.

Považujem za veľmi dôležité, že sme nezatvorili oči pred narastajúcimi problémami

mladých ľudí a spustili sme pomáhajúci projekt zameraný na duševné zdravie detí s názvom „Je OK, ak nie si OK“. Sily sme spojili s občianskym združením IPčko, ktoré má v tejto oblasti obrovské skúsenosti a najmä výsledky. Cieľom je pomáhať žiakom, učiteľom, ako aj rodičom a najmä dať vedieť, že v tom nie sú sami. Že pomoc existuje. Projekt mal veľký ohlas, preto v ňom pokračujeme aj v tomto roku.

Rovnako ma teší, že aj napriek kríze sme zachránili dotácie. V rámci dotačnej schémy sme tak mohli v roku 2023 podporiť vyše 370 občianskych projektov.

Otvorili sme športovo-rekreačný areál na už spomínanej „Adlerke“, s čím sme priniesli aj unikátny elektronický rezervačný systém. Naším cieľom je sprístupňovať moderné športoviská verejnosti a vytvárať jej tak priestor na športové aktivity. Adlerka je naša vlajková loď, ale postupne tam budeme pridávať ďalšie možnosti na športovú činnosť. Stačí ísť na web Bratislavského kraja, vybrať si konkrétne športovisko, konkrétny čas a hotovo. Samozrejme, ihriská, telocvične, plavárne nebudú len pre žiakov školy, športové kluby a rezervácie, ale vo vybraných časoch bude môcť verejnosť športovať aj zadarmo.

Podme však do roku 2024. Aký, podľa vás, bude?

Prelomový a otvárací. To asi

najviac vystihuje to, čo nás čaká. Stavebne sme dokončili viaceré rekonštrukcie kultúrnych a historických pamiatok, ktoré práve tento rok otvoríme a sprístupníme verejnosti. Naši divadelníci sa už veľmi tešia do svojich vyňovených priestorov a verím, že aj verejnosť potešia všetky novinky, ktoré pre ňu pripravujeme.

Na rok 2024 sa podarilo schváliť rozpočet – vyše 300 miliónov eur. Aké budú priority, na aké aktivity sa kraj zameria?

Rozpočet je výrazne ovplyvnený najmä znížením daňových príjmov z dôvodu zavedenia nových pravidiel daňového bonusu. A tiež rastúcimi cenami tovarov a služieb z dôvodu stále vysokej inflácie. Napriek tomu ho nepovažujem iba za údržbový. Naopak, dovoľujem si rozpočet označiť za rozvojový. Na rok 2024 sme zvýšili finančné prostriedky na všetky kľúčové kompetencie župy, ako sú vzdelávanie, sociálne služby, prímestská doprava, cesty II. a III. triedy a kultúra. Podarilo sa nám zvýšiť aj finančné prostriedky do cestovného ruchu.

Postupne dokončíme naše významné investície, či už ide o centrá odborného vzdelávania a prípravy v školskej oblasti alebo deinštitucionalizáciu sociálnych služieb. Prebiehať budú revidácie parkov v Malinove a Stupave. Pokračovať budeme

Pokračujeme v rozbehnutých projektoch a začíname aj nové.

takisto v rozsiahlej modernizácii cestnej siete na území župy. Čiže ten náš investičný plán je mimoriadne ambiciózne. Celková suma investičných výdavkov je na úrovni 70,7 milióna eur, čo je historicky najvyššie číslo. Do modernizácie ciest II. a III. triedy pôjde vyše 31 miliónov eur. Avšak z celkového pohľadu najviac finančných prostriedkov poputuje do oblasti vzdelávania, a to 108 miliónov eur.

Asi najviac projektov bude dokončených a otvorených práve v oblasti kultúry. Na čo sa obyvatelia kraja môžu tešiť?

V novej divadelnej sezóne 2024/2025 sa môžu obyvatelia kraja tešiť na otvorenie vynoveného Divadla Aréna, ktoré sme komplexne zrekonštruovali. Ide o jednu z najvýznamnejších a najväčších investícií do kultúrnej infraštruktúry na území Bratislavského kraja za posledné dekády. Nielenže sme obnovili divadelnú budovu, ale vytvorili sme jedno z najmodernejších divadiel na Slovensku. Zároveň sme zatriktívili vnútorné aj vonkajšie prostredie a rozšírili sme obsahový ponuku. Vytvorili sme tak verejne prístupný areál, ktorý sa bude využívať nielen na divadelné predstavenia, ale aj na rôzne kultúrno-spoločenské podujatia, prípadne príjemné posedenie pri káve na brehu Dunaja v novovzniknutej kaviarni. Kompletne sme obnovili javiskovú technológiu, zvukovú,

osvetľováciu, projekčnú techniku a opravili sme aj vodnú vežu.

Aréna však nebude jediné zrekonštruované divadlo.

Je to tak. Tento rok na staronovú adresu na Dunajskú ulicu vrátíme Bratislavské bábkové divadlo. Je to najnavštevovanejšie divadlo v kraji. Roky fungovalo v náhradných priestoroch a konečne má pôvodnú starú budovu komplexne zrekonštruovanú a získalo aj novú prístavbu, kde sa nachádzajú hladisko a javisko. Novinkou sú zelená strecha, výťah, workshopové priestory, depozitár bábok.

Pribudli tu šatne, skúšobňa pre hercov, kancelárie. Premenu prešiel aj foyer, ktorý bude nielen vstupnou bránou do divadla, ale fungovať tu bude detská cukráreň s interaktívnymi prvkami. Divadlo má modernú projekčnú, zvukovú a svetelnú techniku, čiže to bude divadlo 21. storočia, čo, verím, divákovi prinesie úplne nový zážitok.

V tomto roku otvoríme verejnosti aj kultúrne centrum v zrekonštruovanej Synagóge v Senci. Zrevitalizovali sme aj záhradu v Kaštieli v Modre. Obnovili sme tu vodné prvky ako jazero a fontány, vybudovali sme okrasné záhony a vyvýšené bylinkové záhony. Verejnosť si ju bude môcť pozrieť v blízkej dobe.

V rámci zveľadovania a ob-

novy historických a kultúrnych pamiatok ste sa pustili aj do komplexnej rekonštrukcie Kaštiela v Čunove. Čo v ňom verejnosť nájde a kedy doň oficiálne bude môcť vstúpiť?

V čunovskom kaštieli nájde dušu unikátne Ekocentrum, ktoré v regióne dlhodobo absentovalo. Určené bude odborníkom, školám, žiakom, ako aj širokej verejnosti všetkých vekových kategórií, tak z Bratislavského kraja, ako aj celého Slovenska, s presahom na rakúske a maďarské územie. Služít

Prioritami sú odborné vzdelávanie a sociálne služby

bude na workshopy, vzdelávacie programy pre žiakov a študentov, exkurzie, dobrovoľnícke dni, letné tábory či cezhraničné konferencie. V budove kaštiela vznikne interaktívna expozícia zameraná na rôzne oblasti prírodného dedičstva regiónu, ako sú delta Dunaja či lužné lesy. Vnútri budú tvorivé dielne a multifunkčná sála. V záhrade zase umiestnené rôzne zážitkové a interaktívne prvky ako biotopové jazierko schopné samočistenia, šplhací totem, interaktívna stena, zážitkový chodník „bosou nohou“, ako aj záchranná stanica pre zranené živočíchov.

Čo sa týka modernizácie a rekonštrukcií župných komunikácií II.a III. triedy, tam bol kraj veľmi aktívny. Budete

v tomto tempe pokračovať?

V rozsiahlej modernizácii ciest II. a III. triedy budeme, samozrejme, pokračovať aj v tomto roku. Do údržby a rekonštrukcie župných komunikácií plánujeme investovať vyše 31 miliónov eur. V rámci revitalizácie zmodernizujeme okolo 61 km ciest a sedem mostov. Cesty rekonštruujeme modernými technológiami, napríklad recykláciou za studena alebo za horúca, čím nielen šetríme materiál a životné prostredie, ale výsledný efekt je trvácnejší a kvalitnejší. Súčasťou investícií bude aj nákup ďalšieho menšieho príslušenstva pre správcu župných komunikácií v celkovej hodnote 850-tisíc eur.

Z celkového rozpočtu na rok 2024 najviac finančných prostriedkov pôjde do oblasti vzdelávania, a to 108 miliónov eur. Čo konkrétne bude z nich financované?

Školstvo zostáva mojou prioritou aj srdcovkou. Postupnými krokmi ho modernizujeme, rekonštruujeme, pridávame nové odbory, odmeňujeme učiteľov a o tom, že to funguje, svedčí fakt, že o župné školy opäť vzrástol záujem. Minulý rok bolo podaných o takmer tritisíc prihlášok viac ako rok predtým. V tomto všetkom budeme pokračovať. Realizovať budeme centrá odborného vzdelávania a prípravy (COVP), modernizovať športoviská a otvárať ich verejnosti, ale zameriame sa aj na zvyšovanie energetickej efektívnosti budov.

Začali ste aj s ambicióznym projektom kampusu športu a zdravia v bratislavskej Petržalke. V akej je fáze?

Pôjde o výnimočný projekt, ktorého cieľom je prepojiť vzdelávanie a šport vo forme rozsiahleho areálu. V Petržalke chceme vybudovať modernú strednú športovú školu s komplexným zázemím, ktorá bude slúžiť na účely nielen športovej školy, ale aj športovcom z najrôznejších športových odvetví, iným školám s príbuznými odborními a širokej verejnosti. V spolupráci s kľúčovými partnermi bude vybudovaná infraštruktúra poskytovať domovské zázemie pre hokejovú akadémiu a rozvojové centrum volejbalu. Aktuálne máme vypracovaný stavebný zámer a podklady na posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Nasledovať bude fáza vypracovania predprojektovej dokumentácie.

Dotazník: Otváracie hodiny Staromestskej knižnice

Knižnica aj cez víkend? Pýtame sa vás

Zámerom Staromestskej knižnice je poskytovať kvalitné služby verejnosti, preto sme pre vás pripravili dotazník, ktorého cieľom je zistiť u súčasných, ako aj budúcich čitateľov, či by si priali mať Staromestskú knižnicu otvorenú aj počas víkendových dní. Budeme sa tešiť, ak dotazník vyplníte a pomôžete nám nastaviť otváracie hodiny v jednotlivých pobočkách aj počas víkendov efektívne.

Staromestská knižnica má päť pobočiek. Aktuálne sú otvorené tri, a to na Blumentálskej

10/a, Panenskej 1 a Karadžičovej 1. O pár mesiacov otvoríme aj zrekonštruovanú pobočku na Záhrebskej 8. Cieľom jej obnovy bola modernizácia technického a technologického vybavenia priestorov aj zvýšenie hygienických štandardov. Po novom bude knižnica bezbariérová, návštevníkom prinesie úplne nový dizajn nielen interiéru, ale aj exteriéru. Obnovou prešli aj elektroinštalácie a osvetlenie, zdravotníctva, vzduchotechnika a klimatizácia. Na rekonštrukciu získala mestská časť externé financie z Mi-

nisterstva kultúry SR vo výške 200-tisíc eur. Ďalšie prostriedky sa podarilo získať iba nedávno z Fondu na podporu umenia, a to vo výške 100-tisíc eur na interiérové vybavenie.

Pobočka na Západnom rade bola premiestnená do Staromestského centra kultúry a vzdelávania na Gaštanovej 19, ide o pilotnú verziu fungovania kultúrno-komunitného centra s knižnicou. Zároveň aj samotné centrum na Gaštanovej 19 prejde malou stavebnou úpra-

vou. Knižnicu na tomto novom mieste otvoríme už čoko-ro.

Staromestská knižnica zorganizovala minulý rok takmer 500 podujatí – od stretnutí so spisovateľmi, cez podujatia pre najmenších čitateľov, vzdelávacích prednášok až po kurzy IT zručností. Celkovo navštívilo spomínané podujatia 13-tisíc ľudí.

Čitatelia si vypožičali minulý rok 122-tisíc kníh a do knižného fondu pribudlo ďalších viac než 4-tisíc titulov.

Hľadaj Zlatý kupón!

Ak v priebehu marca zavítate do Staromestskej knižnice, kníhkupectiev Artforum, Brot Books Deli, Galérie Čin-Čin alebo Goethe-Institut na Panenskej ulici, máte šancu nájsť Zlatý kupón s prekvapením.

Pamätáte si na radosť Charlieho, ktorý nakoniec nájde svoj Zlatý kupón a navštívi vysnívanú Tovareň na čokoládu? Táto návšteva mu zmení život. Rozhodli sme sa, že Mesiac knihy na našej knižnej ulici opäť oslavíme v štýle tohto slávneho príbehu Roalda Dahla. V Staromestskej knižnici, kníhkupectvách Artforum, Brot Books Deli, Galérii ČinČin a Goethe-Institut sa počas marca postupne objaví 72 Zlatých kupónov. Budú schované v knihách. Ak nejaký nájdete, je váš! Možno vám nezmení život (kto vie?), ale dúfame, že aspoň spraví radosť.

A čo vás čaká okrem radosti z hľadania a nachádzania? Môžete vyhrať/získať knihu, magazín, zaujímavý darček, získať bezplatnú registráciu do knižnice alebo si dopriať šálku kávy podľa vášho výberu v kaviarňach Sväť to go. Ak kupón nájdete, budeme radi, ak sa s ním odfotíte a zverejníte svoju fotografiu na sociálnych sieťach s hashtagom #zlatykuponpanenska.

Akcia trvá od 1. do 31. marca. Veľa šťastia pri hľadaní Zlatých kupónov!

Program Rodinného centra Prešporkovo

Február

5. 2 – 10. 2. Fašiangový týždeň s Rodinným Centrom Prešporkovo – Fašiang sa nám kráti už sa nenavráti.

10. 2. Fašiangový sprievod - viac info uverejníme na www.presporkovo.sk a na našom FB a IG.

12. 2. pondelok o 17.00 hod. Šije ti - dáme veciam druhú šancu (oprav/skráť/zaši).

13. 2. utorok o 17.00 hod. Book club – reading for children 3 plus with parents/ Knižný klub – čítanie pre deti od 3 rokov s rodičmi.

13. 2. utorok od 9.00 – 9.40 hod. Montessori klub – každý druhý utorok. Pravidelné aktivity s možnosťou pripojiť sa.*

13. 2. utorok o 10.00 hod. Francúzsky program – aktivity a hranie sa po francúzsky. Opráš svoje jazykové zručnosti. French play date – refresh your language skills. Každý utorok.*

19. 2. pondelok Tehotenská poradňa s pôrodnou asistentkou vždy o 18:00 hod. so Zuzanou Šurkovou. Cyklus stretnutí – vedomé tehotenstvo + cvičenie pre tehotné, príprava na pôrod, čo ma čaká v šestonedelí, dojčenie prvé dni s bábätkom.

20. 2. utorok o 11.00 hod. Aktívne panvové dno – cvičenie pre ženy s prítomnosťou dieťaťa. Každý utorok.

21. 2. streda od 17.00 – 18.00 hod. Ako hravo precvičiť s dieťaťom sluchové a zrakové vnímanie, pamäť, matematické predstavy či grafo-

motoriku. Workshop s Mgr. Danou Skuhrovou.

21. 2. streda od 18.30 – 19.30 hod. Detektívka na ľudskom tele – cvičenia pre dospelých.*

28. 2. Utorok 16.00 hod. Bright stars club – language cours for 2 - 5 years old children with parents. Príd vyskúšať.

Novinky

15.00 - 17.00 hod. Lego klub – pre deti od 3 do 8 rokov 1. utorok v mesiaci.

Hernička pre ukrajinské rodinky - možnosť prísť sa porozprávať a zoznámiť.

Utorok od 16.00 – 18.00 hod. Piatky od 10.00 – 12.00 hod.

12. 3. utorok o 17.00 hod. Book club – reading for children 3 plus with parents/ Knižný klub – čítanie pre deti od 3 rokov s rodičmi.

13. 3. od 9.00 – 12.00 hod. a od 16.00 – 18.00 hod 19. narodeniny RC Prešporkovo (program na celý deň). Prídte osláviť naše narodeniny v prešporkovských farbách.

18. 3. – 29. 3. v čase otvorenej herne. Prešporkovský výmenný bazárík - recykluj, vyber si niečo, čo potrebuješ a posuň ďalej, čo by potešilo niekoho iného (maxim. 10 ks oblečenia).

Nový komunitný plán sociálnych služieb

Staré Mesto sa pustilo do vypracovania nového komunitného plánu sociálnych služieb. Cieľom je dôkladne zmapovať potreby rôznych osôb v nepriaznivých životných situáciách, seniorov, ľudí so zdravotným znevýhodnením ale aj rodín s deťmi. V prípravnej fáze sa zameriavame na prieskum názorov obyvateľov a obyvateľiek Starého Mesta. Výsledkom bude efektívnejšie, adresnejšie a strategickejšie plánovanie a realizácia sociálnej pomoci zo strany samosprávy.

Prosíme o vyplnenie dotazníka obyvateľov mestskej časti Bratislava-Staré Mesto, ktorí sociálne služby aktuálne nevyužívajú, a to do 22. februára. Dotazník je anonymný a informácie, ktoré nám poskytnete, budú po ukončení prieskumu spracované a výsledky zverejnené a sprístupnené verejnosti.

Veríme, že vaše názory na sociálne služby v Starom Meste nám pomôžu činnosti a aktivity pre rôzne ohrozené skupiny rozvíjať ďalej.

Ďakujeme!

Priestor pre vás: Zapojiť sa môže tretí sektor aj cirkevné spoločenstvá

Staromešťania majú príležitosť realizovať projekty v oblasti kultúry a komunít

Viera Tranžiková

Miroslava Spodniaková

Ešte koncom roku 2023 zastupiteľstvo Mestskej časti Bratislava-Staré Mesto schválilo nový strategický dokument. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Mestskej časti Bratislava-Staré Mesto na roky 2024 - 2030, hovorí o nastavovaní transparentných procesov a zapájaní občanov do diania v oblasti kultúry. Pre jednotlivcov aj súčasných partnerov to prináša jedinečnú príležitosť realizovať ich projekty v oblasti kultúry a komunít v spolupráci so staromestskými kultúrnymi centrami.

Otvorená výzva je novinka – elektronický systém, ktorého prostredníctvom sa v prípade záujmu o realizáciu kultúrnych a komunitných aktivít v spolupráci so staromestskými kultúrnymi centrami môžu prihlásiť všetci jednotlivci, iniciatívy, neziskové organizácie, neformálne združenia, hospodárske subjekty, nadácie, fyzické osoby, neformálne združenia fyzických osôb, občianske združenia, podnikateľské subjekty, cirkvi, náboženské spoločnosti a združenia vlastníkov bytov s trvalým pobytom alebo sídlom v Starom Meste.

Vybraní žiadatelia budú mať možnosť zrealizovať svoje projekty s podporou staromestských kultúrnych centier v oblasti produkcie, priestorov, techniky, komunikácie a dramaturgie za

zvyhodnených podmienok. Tým sa otvára jedinečná príležitosť na spoluprácu so staromestskými kultúrnymi centrami, ktoré na základe novej koncepcie prístupujú k výberu partnerov transparentnejším spôsobom.

Projekty by mali podnecovať kreativitu obyvateľov, aktívne občianstvo a aktivity, ktoré pomáhajú budovať inkluzívnu, otvorenú, zvedavú a demokratickú mestskú časť v oblasti hudby, tanečného divadla, video tvorby, fotografie, literatúry, výtvarných umení,

vzdelávania, pestovania zručností alebo športu. Cieľom Otvorenej výzvy je podporovať kultúrne a komunitné aktivity, kde sa môžu Staromešťania kreatívne vyjadrovať, zapájať sa do diania vo svojom susedstve a stretávať svojich spoluobčanov. „Kultúra, ktorá je tvorená obyvateľmi a pre obyvateľov, pomáha celej komunite,“ hovorí Marko Popovič vedúci Oddelenia kultúry Mestskej časti Bratislava-Staré Mesto

Svoje nápady na kultúrne a ko-

munitné aktivity vo všetkých formátoch od tvorivej dielne cez prednášky, konferencie, diskusie, prezentácie, súťaže, prehliadky, výstavy, predstavenia, koncerty až po festivaly budú môcť záujemci zorganizovať v priestoroch v správe staromestských kultúrnych centier (Pistoriho palác, Zichyho palác, Staromestské kultúrne centrum, Školská 14 a Gaštanová 19, Galéria F7 a ďalšie), ako aj na celom území Mestskej časti Bratislava-Staré Mesto alebo ako súčasť už existujúcich programov (Kultúrne leto, Šťastné a Veselé Staré Mesto a iné).

Staromestské kultúrne centrá odporúčajú zúčastniť sa na hodine otázok k Otvorenej výzve, počas ktorej im bude poskytnuté poradenstvo k procesu a podmienkam Otvorenej výzvy. Hodiny otázok sa budú konať v termínoch 31. januára v Zichyho paláci, 12. februára v Staromestskom centre kultúry Gaštanová 19., 29. februára v Pistoriho paláci a 7. marca v Staromestskom centre kultúry, Školská 14, vždy od 16.30 do 17.30 hod.

Do Otvorenej výzvy bude možné sa zapojiť od 15. februára do 10. marca 2024 prostredníctvom platformy e-grant, ktorá bude uverejnená spolu so všetkými informáciami na webovej stránke staromestskeskulturnecentra.sk.

Predať nehnuteľnosť nemusí byť ťažké, keď viete s kým.

Ing. Mário Fliega
T 949 828 231

www.mariofliega.sk

RE/MAX
Plus

Realitné služby,
aké si želáte

Mal trinásť titulov a vybudoval moderný skokanský mostík na Kamzíku

Zimné športy v Prešporke: Bežkovanie i lyžovanie praktizovali starí Bratislavčania už koncom 19. storočia. Na bežkách sa dalo celú zimu pohybovať po menej frekventovaných uliciach na Kalvárii, na Železnej studienke i na turistických cestách v Malých Karpatoch či vo vinohradoch. Lyžovalo sa aj na Kolibe, kde sa ešte nájdu pozostatky konštrukcie vleku a terén pre zjazdárov na lyžiach.

 Katarína Nádaská, etnologička archív

V prvej polovici 20. storočia bol okrem bežkovania veľmi obľúbený zjazd na lyžiach, ako i slalom, dokonca lyžiarski nadšenci si na svahu pod televíznu vežu, s dojazdom v priestore, nad ktorým sa dnes týči hotel West, stavali skokanské mostíky.

Prvé informácie o skokanských mostíkoch na bratislavskom Kamzíku siahajú ešte do obdobia pred prvou svetovou vojnou, keď členovia spolku Die Naturfreunde okrem sánkarskej a bobovej dráhy začali aj s výstavbou skokanského mostíka. Pokračovanie výstavby muselo počkať až na obdobie po vojne, keď v roku 1927 Skiklub Bratislava s pomocou armády spomínaný skokanský mostík dokončil. Na tomto drevenom mostíku sa v tej dobe skákalo okolo 20 metrov, pričom možnosti boli vyše 25 metrov. Trénoval tu aj majster Česko-Slovenska v združených pretekoch (na prvých po vojnových majstrovstvách ČSR v roku 1946 v Banskej Bystrici) Elemír Nemesszeghy.

Na Slovensku bol dlho najlepší, o čom svedčí trinásť získaných slovenských titulov. Práve Elemír Nemesszeghy uvažoval nad vybudovaním ocelevej konštrukcie skokanského mostíka. Moderný skokanský mostík bol slávnostne otvorený 8. novembra 1959 za účasti elity českých skokanov. V tom čase sa takýmto skokanským mostíkom pýšili okrem Bratislavčanov len Banskobystričania. Po skončení aktívnej kariéry sa Nemesszeghy venoval výchove mladých skokanov.

Lyžiarsky raj na Kolibe

S bežeckým i so zjazdovým lyžovaním sa, samozrejme, začalo oveľa skôr. Zámožnejší Prešporčania si už v polovici 19. storočia chodievali zalyžovať do neďa-

Počas fašiangových nedelí sa o zábavu starala vojenská hudba.

lekých rakúskych Álp. Odtiaľ si priniesli nielen záľubu v zjazde, ale aj lyže. Bežkovalo i lyžovalo sa v chladnejšom prostredí severných svahov Kamzíka, na Kolibe, smerom do údolia Železnej studienky. Obyvatelia Prešporka však neostali len pri turistickom a rekreačnom lyžovaní, zakladali si kluby a organizovali preteky. Od roku 1901 sa Maďari žijúci v Prešporke hlásili za členov Západomaďarského turistického spolku. Nelenili ani nemeckí občania starej Bratislavy a tlačiarenski zamestnanci založili v roku 1908 Spolok priateľov prírody Naturfreunde.

Členovia oboch spolkov ešte pred prvou svetovou vojnou premenili Kolibu a jej okolie na lyžiarsky raj. Po vzniku prvej ČSR založili Turistický spolok priateľov prírody a k viacerým bežeckým trasám pribudli aj slalomová lúka a zjazdárska trať.

Dobrá kvalitu ľadu signalizovali červené zástavky s bielou korčuľou, boli umiestnené na zastávkach električiek po celom meste.

Garderóba na korčule

Prvý korčuliarsky klub vznikol v Prešporke 5. februára 1870 a jeho nadšenci zriadili už o rok

neskôr klzisko. Na veľkej upravovanej a udržiavanej ploche za Viedenskou pivárňou na Edlovej ulici bolo prvé klzisko Pressburger Eislaufclub. Za priaznivého počasia bolo klzisko prístupné verejnosti. Počas fašiangových nedelí tu každé poobedie hrávala vojenská hudba. Ak bol ľad vhodný na korčuľovanie, v meste boli vyvesené biele zástavky s vyobrazenou korčuľou, čo bol signál na návštevu klziska.

Krásna akcia – veľký karneval na ľade na Edlplatz – sa konala 14. februára 1874 počas fašiangov. Klzisko už bolo osvetlené a počas podujatia sa konal aj ohňostro. Samozrejme, korčuľujúcim maškaram k zábave vyhrávala vojenská kapela dobové šlágre.

V roku 1877 sa korčuľovanie

v Prešporke stalo módnym hitom a jedným z vytúžených vianočných darčiekov boli korčule. Dámy rôzneho veku a postavenia si dokonca nechávali šiť na korčuľovanie garderóbu. Plôch na korčuľovanie pribúdalo, napríklad obľúbenou prírodnou vodnou plochou bolo Pečnianske rameno Dunaja, umelo vytvorená a dobre udržiavaná ľadová plocha vedľa továrne na súkno na Mlynských Nivách. V zime v roku 1886 sa objavilo nové klzisko na Cintorínskej 5 – klzisko Svoboda, ktoré bolo denne otvorené a osvetlené. V roku 1891 fungovalo aj klzisko na Grösslingovej 44 – nazývalo sa Hackenbergerovo klzisko.

Horúci grog priamo na klzisku

Hitom zimy 1910 bolo prírodné klzisko na jazerách na Železnej studienke. Boli tu vybudované šatne, ohrievárne, osvetlenie. Korčuliari si mohli oddýchnuť priamo na ľade, kde pri okraji jazera boli umiestnené pôvabné stoličky a stoličky a dal sa priamo na ľadovú plochu objednať horúci grog či pečený pstruh a po občerstvení sa veselo korčuľovalo ďalej. Počas fašiangov tu každá deň hrála kapela. Dobrá kvalitu ľadu signalizovali červené zástavky s bielou korčuľou, ktoré boli umiestnené na zastávkach električiek po celom meste. Na Železnú studienku premávali trolejbusy a autobusy z mesta každých 30 minút.

Bratislava dala svetu viacerých skvelých krasokorčuliarov, majstrov i olympionikov, napríklad Karola Divína, Ondreja Nepelu aj Jozefa Sabovčíka. Tí sa postarali o to, že nielen v Bratislave, ale i v celom Československu, bolo krasokorčuľovanie najúspešnejším individuálnym zimným olympijským športom.

Šport: Lyžiarske stredisko začal budovať bývalý majiteľ Pečivárni Sereď

Peziňská Baba „táhá“, aj keď snehu je každý rok menej

Aktívny pohyb: Hodinka cesty z Bratislavy, a ste tam. Príjemný kopec, zimná atmosféra, stačí už len obuť lyže či bežky a užiť si príjemný deň. Aj taká môže byť sobota v lyžiarskom stredisku Peziňská Baba. O jeho histórii, ako aj súčasnej prevádzke viac povie Ján Reisenauer z Lyžiarskeho klubu Baba – Pezinok.

 Martina Karmanová **LK Baba-Pezinok**

Kedy vzniklo vaše lyžiarske stredisko? Kto prišiel s nápadom a vybudoval ho?

V 30. rokoch minulého storočia mesto Pezinok vybudovalo chatu na Babe pre potreby turistiky a na podporu automobilizmu. Pre preteky 500 míľ slovenských bola v tom čase vybudovaná aj čerpacia stanica pri chate.

Následne v 40. rokoch kúpil chatu vlastník Pečivárni Sereď, vášnivý lyžiar a začal budovať lyžiarsky svah spolu s vlekom v priestore nad súčasným parkoviskom. Súčasne v Pezinku okolo pána Hovorku vznikla pobočka KSTL – Klub slovenských turistov a lyžiarov, ktorá využívala vybudovaný svah. Vlek vzhľadom na politickú situáciu nebol dobudovaný a vlastník emigroval.

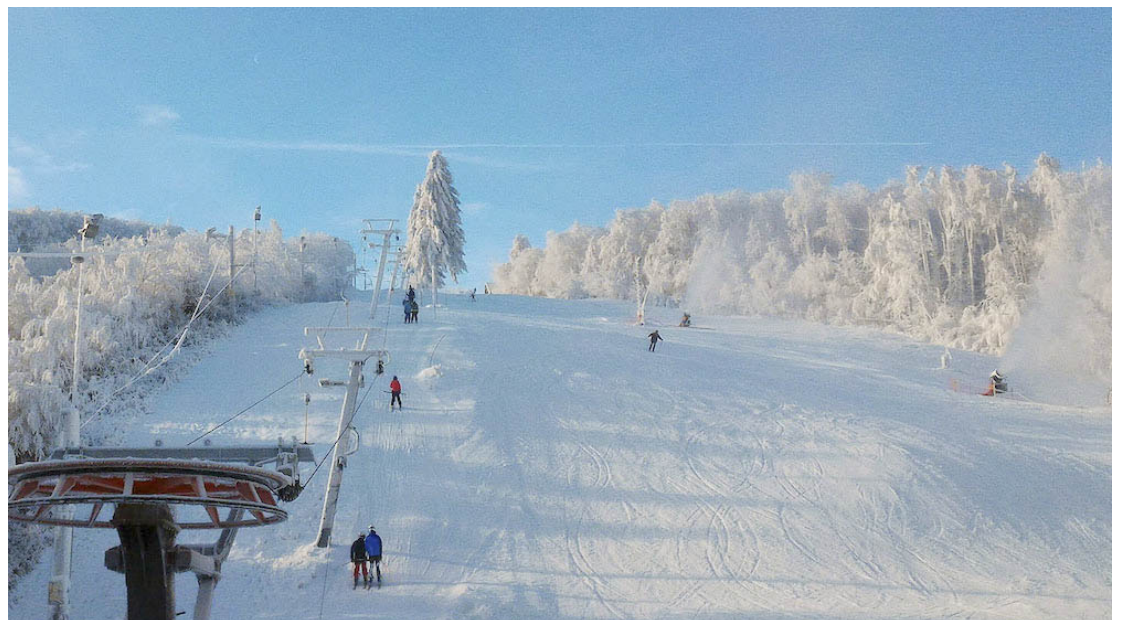
Číže na chvíľu to vyzeralo beznádejne...

Áno, no veci sa následne pohli v 50. rokoch. Bol vyrúbaný svah pod chatou, kde sa chodilo lyžovať na „šlapačku“, následne pán Oslej upravil terénnu motorku na vlek.

Rozvoj strediska nastal v roku 1963, keď skupina nadšencov okolo Ivana Skovajsu združených v TJ Lokomotíva Pezinok s podporou Výboru cestovného ruchu vybudovala prvý ozajstný vlek Transporta VL 500 a následne v roku 1972 bol vybudovaný vlek Transporta VL 1000 s vlastnou zjazdovkou. V roku 1983 bol lanový vrátek na kotvičky používaný iba členmi lyžiarskeho klubu nahradený prenosným vlekom. V roku 1990 sme strednú časť svahu doplnili vlekom Tatrapoma.

Má tento región potenciál na vznik lyžiarskeho klubu?

Myslím, že áno. Dôkazom je, že

Veľmi bohatá nádička snehu bola naposledy v zime 2005 - 2006.

v roku 1993 sa Lyžiarsky oddiel TJ Lokomotíva Pezinok transformoval na Lyžiarsky klub Baba Pezinok, o. z., ktorý zabezpečuje funkčnosť doteraz. V stredisku je od roku 1996 technické zasněžovanie, 5 vlekov a večerné osvetlenie svahu.

Súčasťou je aj areál bežeckého lyžovania, boli skôr bežecké trate alebo lyžiarsky kopec?

Stredisko bolo koncipované a využívané na zjazdové lyžovanie, až v roku 1995 sa začali upravovať bežecké trate v spolupráci AŠK Pezinok. Predtým sa bežkovalo len klasicky na stope prešlapanej nadšencami.

Ako udržujete lyžiarsky kopec a bežecké trate?

Na úpravu zjazdových tratí sa používa snežné pásové vozidlo – ratrak. Bežecké trate upravujú dobrovoľníci z AŠK Pezinok a používajú snežný skúter, keďže už býva v posledných rokoch málo snehu, aby sa dal použiť ratrak.

Platí sa za bežecké trate?

Vstupné je dobrovoľné.

Keď nasneží, na Babe je „nátrek“ – nával áut, problém zaparkovať. Rozmýšľali ste, ako tento problém vyriešiť, napríklad kyvadlovou dopravou?

Vzhľadom na nestálosť snehu je veľmi ťažké dohodnúť s dopravcami kyvadlovú dopravu na dlhšie obdobie. V minulosti sme mali túto službu, ale ekonomicky to nevychádzalo, tak sme od toho upustili. Je dobre spomenúť aj obmedzenie pre vozidlá ťažšie ako 7,5 tony, takže bežný autobus na Peziňskú Babu ani nemôže ísť.

Teraz sú zimy dosť slabé, Baba nie je veľmi vysoko položené stredisko, sneh sa tu zrejme dlho neudrží...

Je to presne tak. Každý rok ubúda celková hrúbka napadnutého snehu. Ak aj napadne napríklad 40 cm, behom dvoch dní sa dokáže roztopiť. Technický

sneh vydrží podstatne dlhšie, ale ak nie je sneh v nížinách, záujem návštevníkov výrazne klesá aj u nás. Skracuje sa aj obdobie, keď sa dá stredisko prevádzkovať. V posledných rokoch sa už zimná sezóna zvyčajne končí v polovici februára. Prídu síce mrazy, alebo aj napadne sneh, ale to sú len ojedinelé krátkodobé ochladenia na jeden, dva dni. Zjazdové lyžovanie sa nám darí zatiaľ udržať len vďaka technickému zasněžovaniu. Na prírodný sneh sa už nedá spoľahnúť pre komerčnú prevádzku vlekov. Bežecké lyžovanie funguje len na prírodnom snehu.

Pamätáte si na roky, ktoré snehu priali?

Posledná sezóna, ktorá bola z hľadiska množstva snehu aj dĺžky prevádzky prajná, bola v zime 2005 – 2006. Vtedy sme prevádzku začali 2. decembra a ukončili 28. marca, teda vlek fungovali nepretržite 118 dní.

Branná výchova 21. storočia

Internet: Viete, čo čítate? Z akých zdrojov si vytvárate názory? Šíria overené informácie? A neveríte im náhodou len preto, že píšete to, čo si chcete myslieť? Nesnažím sa meniť váš názor, len sa pýtam.

 Vladimír Šnidl, reportér Denníka N **Canva**

Môžno vás prekvapí, že časť ľudí si tieto otázky nekladie. Prídu na Facebook alebo dostanú refazový email od kamarátky, uvidia napísané „utajená pravda, ktorú vám neukážu“, a je vymalované. Nepripravený človek v takejto situácii nepremýšľa, neoveruje a zdieľa. A ešte bude do vás búšiť, aby ste tej „utajenej pravde“ z nejakej anonymnej internetovej stránky aj verili.

Hovorím o ľuďoch, ktorí môžu byť vzdelaní, môžu byť scestovaní, môžu byť dobrí vo svojej práci. Nemali len príležitosť naučiť sa orientovať v záplave informácií a dezinformácií, ktorá sa na nás valia na internete.

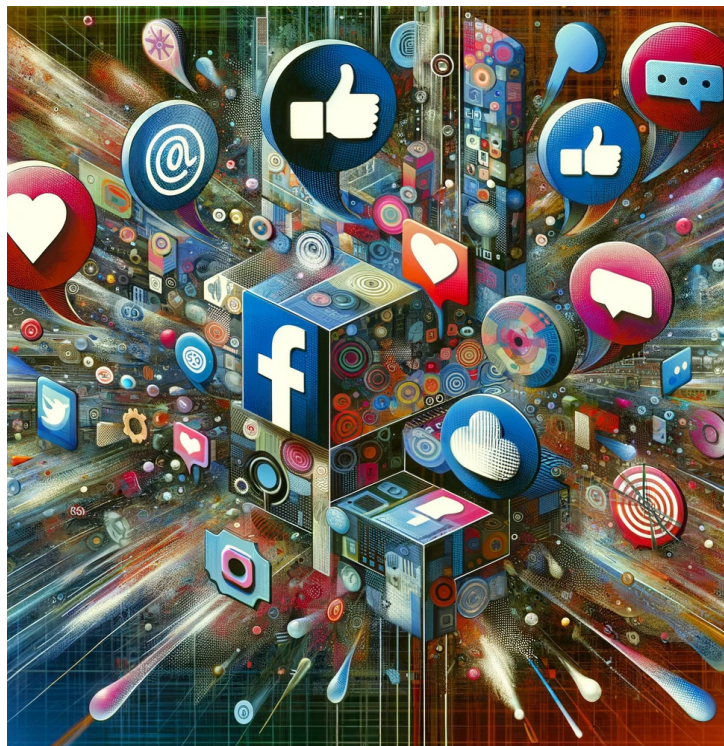
Môžeme s tým niečo robiť?

Môžeme o tom hovoriť – so všetkými, ktorí o to majú záujem. V decembri som mal potešenie diskutovať o týchto témach v priestoroch Staromestskej knižnice. Na prednášku s názvom Bezpečné vyhľadávanie na internete prišlo odhadom necelých 30 ľudí. Ďakujem za to. Ak niekto obetuje dve hodiny svojho vzácneho času práve na takúto tému, má moju vďačnosť.

Postreh českého výsadkára

Český plukovník a výsadkár Ivo Zelinka hovorí, že mediálna výchova je brannou výchovou 21. storočia. Ten výrok sa mi veľmi páči. Aj podľa niektorých vojakov je v 21. storočí užitočnejšie, ak sa ľudia cvičia v orientácii na internete než v nasadzovaní plynovej masky či streľbe zo vzduchovky. Znie to možno zvláštne, ak to povie práve vojak, ale má to svoju logiku. Na to, aby armáda mohla brániť svoju krajinu, potrebuje podporu a pomoc jej obyvateľov. Tá však nepríde v situácii, ak veľká časť národa uverí propagande útočníka.

Späť k našej besede. Aby toho nebolo málo, záplava dezinformácií predstavuje iba jeden z ne-

duhov sociálnych sietí. Ďalšími hrozbami môžu byť kyberšikana, sexuálni predátori, internetoví podvodníci a celkovo aj závislosť od sociálnych sietí. Zvlášť, ak ide o deti, je potrebné spozorovať. Účastníkom našej besedy v Staromestskej knižnici som odporučal aj ďalšiu vec. Ak máte deti či vnukov, spýtajte sa ich, koľko času trávia na TikToku.

Neviete, čo je TikTok?

Predstavte si ho ako Facebook pre tínedžerov, len ešte brutálnejší. Rozumejte, návykovejší. Nevidia na ňom články alebo statusy, ale len videá – krátke, chytľavé videá, ktoré im čínska umelá inteligencia vyberá úplne na mieru. Nemusia nič čítať, nemusia sa nikam preklikávať, stačí si len posúvať obrazovku. Dokonca si môžu nastaviť, že ešte aj to posúvanie obrazovky bude za nich robiť technika. Keď chodím

po slovenských školách, niekedy som až zarazený, koľko času niektorí naši tínedžeri trávajú na TikToku. Dve hodiny, tri hodiny, päť hodín. Podčiarkujem: denne.

Predstavte si 15-ročného žiaka, ktorý si päť hodín denne len posúva obrazovku mobilu a pozerá na krátke videá. Žiadne dlhé texty, žiadne premýšľanie, veľkú časť voľného času trávi s krátkymi videami, ktoré sa mu neustále obmieňajú.

Bol som nedávno na jednej strednej škole v Bratislave a trochu to tam vyzeralo ako zo zlého sci-fi filmu. Zazvonilo na prestávku a žiaci sa tam už ani nerozprávali medzi sebou. Ani „neblbli“ okolo lavíc, ani nehrali karty. Každý len civel na mobil a posúval si obrazovku. A nevyzeral, že si tam zrovna číta Dostojevského.

Nie je to chyba detí

Sociálne siete boli naprogramované najchytřejšími mozgami

na tejto planéte. Presne vedieť, ako v nás stimulovať dopamín (látku vyvolávajúcu závislosť), ako nám prispôbiť obsah čo najviac na mieru a tým nás primäť k tomu, aby sme na nich trávilí hodiny denne. Preto je také dôležité rozprávať mladými i skôr narodenými o tom, ako sociálne siete fungujú. Nie, nepomôže, keď napríklad tínedžerovi budeme TikTok zakazovať. Ak by tam nebol, o to lepšie. Ale ak tam byť chce, aj tak nájde cestu, ako sa k nemu vrátiť. Cestou je ukazovať mu, ako sociálne siete využívať rozumne. Nech si vo vlastnom záujme aspoň sleduje, koľko času na nich denne trávi. A keď už tam je, nech aspoň sleduje niečo zmysluplné – nech si tam vyhľadá napríklad videá o chémii, medicíne či zdravej výžive. A nech nie je odkázaný len na to, čo mu na sociálnych sieťach vyberie umelá inteligencia.

Chcete aj nejakú dobrú správu?

Mnoho dospelých i detí týmto témam rozumie. Vedia, ako fungujú sociálne siete, vedia, ako si overovať zdroje, majú prehľad o tom, čo na internete čítajú. Pri každej príležitosti preto hovorím: ak takéhoto zorientovaného človeka poznáte, skúste ho do tejto osvetly zapojiť. Nech svoje postrehy sám odovzdáva svojim spolužiakom, kamarátom či príbuzným, ktorí tieto témy v škole nemali.

Je to jedna z mála vecí, ktorú máme v rukách

Sociálne siete sa samy od seba nezmenia. Nemajú dôvod, veď na nás zarábajú. A ani štát, žiaľ, nevyzerá na to, že by sa týmto neduhom chcel rázne venovať. Ak nám teda prekáža, že mnoho ľudí nie je pripravených na sociálne siete, musíme s tým niečo robiť sami.

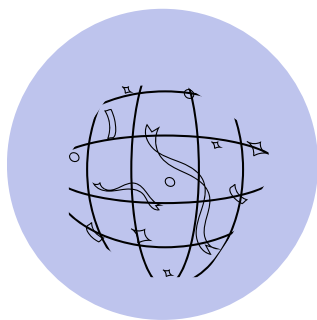
Ako súvisí slávnostná róba s ulúpenou koristú?

Odkiaľ pochádzajú: V našej pravidelnej etymologickej rubrike si tentoraz vezmeme na mušku najmä zimné športy a plesovú sezónu.

 Ivana Krekáňová Canva

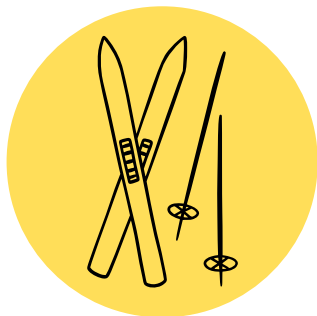
V poslednom čísle sme pri pôvode názvu mesiaca január spomínali, že rímsky kalendár sa kedysi začínal v marci, a s tým priamo súvisí aj február. Bol to totiž posledný mesiac roka, v ktorom sa konali očistné obrady, a preto sa latincky nazýval mensis februarius, v preklade mesiac očisty. České pomenovania januára a februára sú, mimochodom, celkom pragmatické: leden je odvodený od slova led, únor od noří (ľad sa topí a norí do vody).

A hoci sme v minulom čísle hovorili o novoročných prianiach, PF, teda takzvaných péefkách, **novoročné predsavzatie**

svetia sa nám tam už nezmestili. Bol to pôvodne výraz zložený zo slov „vziať niečo pred seba“, pretože predsavzatím označujeme rozhodnutie, ktoré si stanovujeme dopredu, pred nás, do budúcnosti, hoci s jeho naplnením či dodržaním to často už býva horšie. Predsavziať si môžeme všetko možné, napríklad aj viac športovať.

Samotný šport sme prevzali z **anglického sport**, a pôvodne to znamenalo **príjemné trávenie času**, pretože slovo vzniklo skrátením z disport, a to zase z francúzskeho **desport**, **doslova odnesenie** (od starostí a podobne). Ak sa povie zimné športy, človeku asi ako prvé

napadne **lyžovanie**. Pravdepodobne vzniklo z ruského nárečového lýzgať, teda klzať sa, a k nám sa dostalo z češtiny.

Želanie *zlom väz!* v zmysle, nech sa ti darí, všetko dobré, vzniklo pravdepodobne ako aspoň čiastočne motivované poverčivosťou, že ak by sme niekomu zaželeli úspech, nemusel by sa splniť. Samotný výraz je čiastočne prekladom nemeckého Hals- und Beinbruch, zlomenie krku a nohy, a pôvodne pochádza z jazyka jidiš, respektíve z hebrejčiny, kde ešte zlomenie nebolo, to pridali až v nemčine. V jidiš je hatsloche un broche pranie šťastia a požehnanie, ale keďže „broche“ znie podobne ako nemecké „brechen“, teda zlomiť, došlo ku skomolenému významu.

Plesová sezóna sa obvykle začína 6. januára a končí sa v Popolcovú stredú. Je to obdobie zábavy a konania mnohých plesov, teda veľkých spoločenských

ských tanečných zábav slávnostnejšieho rázu. Slovo **ples** pochádza zo slovesa plesat, ktoré kedysi znamenalo tancovať, krepčiť, hoci dnes už svoj význam zmenilo. Keď plesáme dnes, jasáme, nahlas sa radujeme, a vôbec pri tom nemusíme tancovať. Veď často nám aj srdce zaplesá.

Na plesoch by sme sa mali riadiť určitou **spoločenskou etiketou**. Etiketa má dva významy: môže to byť buď nálepka s informáciami (vineta, štítok), alebo súbor pravidiel spoločenského správania. Oba významy však spolu súvisia, pretože vznikli z rovnakého

francúzskeho slova étiquette. To pôvodne znamenalo „niečo, čo je pripevnené“. Prvý význam štítku je tak celkom očividný, ale čo pravidlá správania? Slovom étiquette sa označovali aj vývesky pripichnuté na stenu v kráľovských palácoch, ktoré uvádzali správny postup počas dvorných ceremónií. Tie boli totiž často veľmi zložité a „etiketa“ pomáhala správať sa podľa pravidiel.

Nuž a plesová etiketa si vyžaduje slávnostný (alebo niekedy tematicky určený) odev. Rúcho, slávnostné či obradné oblečenie alebo prenesene odev ako taký, má pôvod takpovediac nízky až nehodný. Nie

je síce doložený s úplnou určitostou, ale väčšina odborníkov sa prikláňa k vysvetleniu, že súvisí s praslovanským slovom rušiti vo význame trhať, teda šaty strhnúť či vyrvané (z rúk nepriateľa, povedzme), čo môže znieť trochu zvláštne.

Róba, tiež slávnostný šat, má pôvod veľmi podobný. Slovo sme prevzali z francúzskeho robe, teda korist, ktoré súviselo s nemeckým rauben, lupiť, kradnúť (odtiaľ aj český raubiť). A sme, rovnako ako v prípade rúcha, pri ukoristenom či ukradnutom odevu. Ťažko povedať, ako sa význam oboch slov preniesol na slávnostné oblečenie, možno v súvislosti s ulúpenou koristú, ktorá má istú hodnotu. Z róby vznikla **garderóba** doplnením francúzskeho výrazu garder, teda strážiť či chrániť, a dalo by sa povedať, že to, čím dnes označujeme súbor šiat, znamenalo doslova strážená korist.

Staromestská kultúra

február 2024

PISTORIHO PALÁC

Otváracie hodiny výstav

utorok–nedeľa 14:00–19:00

Tereza Langerová

02/52 49 18 28

tereza.langerova@stare mesto.sk

Štefánikova 25

1. 2. – 28. 2.

IGOR CVACHO: FARBY/PRÍBEHY/MELÓDIE

Reprezentačná výstava diel maliara, grafika a ilustrátora strednej generácie. Kolekcia abstraktných i figurálnych obrazov zložená z viacerých cyklov akrylových malieb z obdobia posledných rokov. Obrazy stredných a väčších formátov doplnia komorný cyklus hlbokotlačových grafických listov. Kurátor výstavy: PhDr. B. Bachratý Vernisáž: 1. 2. • 18:00 Finisáž: 2. 8. 1. • 18:00

1. 2. – 28. 2.

VO VYSOKOM ROZLIŠENÍ

Výstava oddelenia Propagačného výtvarníctva Školy umeleckého priemyslu J. Vydru v Bratislave. Vernisáž: 1.2. • 17:00

21. 2. • 18:00

CYKLUS PREDNÁŠOK S BA ROŽKAMI V PISTORIHO PALÁCI

P. Buday: Pamiatková starostlivosť Vstupné: 2 €, pre členov OZ Bratislavské rožky bezplatné

22. 2. • 17:00

TANČIARENĚ PRE SENIOROV

Profesionálny učiteľ tanca, J. Komora, dokáže roztancovať celú sálu a vždy má pripravené nové tanečné prvky. Tance, ktoré budeme preberať majú jednoduché kroky a zvládne ich každý, kto má zmysel pre rytmus. Tancujeme anglický valčík (waltz), tango,

viedenský valčík, ča-ča, mambo... Okrem párových tancov sa budeme učiť sólový tanec aj grécky tanec Sirtaky sprevádzaný chytľavou gréckou hudbou. Keďže v týchto aktivitách prevládajú hlavne dámy, vyzývame aj pánov, aby nemali strach a prišli! Vstupné: 5 €

25. 2. • 10:30

DETSKÉ DIVADELNÉ NEDELE

Divadlo Trieska: Dobrý deň pán vlk! alebo tie najkrajšie narodeniny!

Kto sa bojí, nech nechodí do lesa. Kto sa nebojí, nech ide do divadla. A môže sa stať, že sa nadýchate vône lesa, nazbierate huby alebo chytíte vlka za chvost. Keď budete mať šťastie, možno ochutnáte aj z babičkiných zavaranín. Možno budete musieť utekať pred diviakom. A možno si nakoniec predsa len trochu „cvrknete“. Od smiechu!

Účinkuje: L. Tandara

Dĺžka predstavenia je 45 min, pre deti od 3 rokov.

Vstupné: 3 € deti, 2 € dospelí

29. 2. • 19:00

ZAŽI PISTORI!

Zabiť Františka

Zaži Pistori! pokračuje. Aktuálne ako nový koncertný cyklus, ktorým vám prinesie súčasné hudobné zážitky v jednom z najkrajších historických palácov v centre Bratislavy.

Zabiť Františka je slovenský alt-folkový pesničkár, ktorý vo svojej tvorbe prepája indie-pop a česko-slovenský folk. Výrazným prvkom je jeho clivý a podmanivý hlasový prejav podčiarkujúci intertextuálne bohatú lyrickú časť hudby. V súčasnosti pripravuje nový štúdiový album.

Vstupné: 10 € (5 € študenti, seniory, ZŤP)

Predpredaj: goout.sk

GALÉRIA F7

Otváracie hodiny výstav

utorok–nedeľa 15:00–19:00

Zuzana Schmuckerová |

02/59 20 16 03

zuzana.schmuckerova@stare mesto.sk

Františkánske nám. 7

7. 2. – 2. 3.

RICHARD TURAN A ULLA HASEN: POKLADY ZHORA VZDIALENÉ SVETY

Výstava obrazov R. Turana a U.

Hasen vás prenesie do sveta fantastických portrétov budúcnosti a do veľkej dialky neznámych svetov v nekonečnom priestore.

G19 - STAROMESTSKÉ CENTRUM KULTÚRY A VZDELÁVANIA, GAŠTANOVÁ 19

Ibolya Pöcz | 02/54 77 73 66

ibolya.pocz@stare mesto.sk

Gaštanová 19

1. 12. – 31. 3.

ZIMNÉ RADOVÁNKY

Plotová výstava fotografií v exteriéri KC G 19.

Vstup voľný.

9. 2. • 14:00

FAŠIANGOVÁ ZÁBAVA

Spoločenské posedenie, do tanca hrá skupina Fortuna.

Vstup len pre členov Klubu seniorov a Jednoty dôchodcov 07 .

24. 2. • 9:00 – 16:30

SCRABBLE

VI. ročník Veľkej ceny Starého

Mesta 2024

Prezentácia od 8:30 hod.

Info: www.hramescrabble.sk

25. 2. • 14:00

NEZNÁME ZNÁME MIESTA

Skryté poklady Primaciálneho paláca

Primaciálny palác patrí k najnoblejším palácov v centre mesta a je úzko prepojený s históriou Uhorska i Bratislavy. Ukrytá zaujímavé príbehy, krásnu hudbu a mnoho vzácných pokladov. Sprevádza: A. Turanská

Stretnutie: pred Primaciálnym palácom

Registrácia: eva.kostalova@stare mesto.sk

Vstupné: 3 € (dospelí a deti), zdarma (dôchodcovia, ZŤP a doprovod)

Pondelky • 12:30–16:30

KLUB SENIOROV

Pondelky • 17:00 a štvrtky • 15:45

PILATES FIT

Ide o jeden z najúčinnějších cvičebných programov zameraný na rovnomerné vyváženie povrchových a hlbokých svalov ľudského tela, udržanie telesnej kondície. Cvičenie je obohatené o prvky rehabilitačné, strečing, prvky, jogy, a posilňovanie celku i jednotlivých svalových partií.

Lektorka: Z. Kondé

Prihlasovanie: 0905 506 079

Pondelky • 18:15

BODYBALANCE & TONING BALLS

Jemné spevňovanie svalov celého tela malými pilates loptičkami a zameranie na chrbticu a stred tela, jednoduché pohybové zostavy - každý mesiac nové, relaxácia a strečing.

Lektorka: M. Bakošová

Prihlasovanie: 0905 731 621,

riabakosova@gmail.com

Pondelky • 19:30

YIN JOGA S LUBICOU

Meditatívna joga pre uvoľnenie tela a mysle. Niekoľko minútové asány prečistujú meridiány - energetické dráhy v tele a ovplyvňujú čakry - energetické centrá. Jej cvičenie je v spojení s poznatkami Čínskej medicíny.

Lektorka: L. Husárová

Prihlasovanie: lubica.husarova@reformcapital.com

Utorky • 10:00

TRADIČNÁ HATHA JOGA

Lektorka: Sasha

Utorky • 17:00

ČCHI-KUNG pre začiatočníkov a mierne pokročilých

Tradičné cvičenie pre zdravie a pohodu. Čchi-kung pomáha ľuďom s tráviacimi a žalúdočnými ťažkosťami, vysokým krvným tlakom, tým, čo sú nervózni, bolí ich chrbát alebo trpia migrénami.

Lektor: L. Horniak

Vstupné: 5 € (10 vstupov = 40 €)

Utorky • 18:40

AHAMKÁRA – JOGA

pre pokročilých

Lektorka: A. Kozáková

Stredy • 10:00–11:30

HODINY TANCA PRE SENIOROV

Country tance

Info: aksenba@aksen.sk

Stredy • 17:00

JÓGA FLOW

Cvičenie pre budovanie sily, flexibility a rovnováhy. Joga je cesta spoznávania tela, dychu a mysle, je to spojenie všetkých týchto troch prvkov.

Lektorka: L. Husárová

Prihlasovanie: lubica.husarova@reformcapital.com

Stredy • 18:15**KONDIČNÉ CVIČENIE PRE ŽENY**

Lektorka: D. Krošláková

Vstupné: 5 €

Štvrtky • 9:30**RELAX JOGA – Joga pre zlepšenie kondície seniorov**

Holistický a komplexný systém vychádzajúci z autenticity tradičného dedičstva jogy s prispôsobením na potreby moderného človeka.

Lektorka: V. Diešková

Vstupné: 6 € (3 € seniiori)

Štvrtky • 13:00–17:00**JEDNOTA DÔCHODCOV**

• 13:30 Cvičenie

• 15:00 Úradná hodina

• 16:00 Bridžový klub

Štvrtky • 17:00**TAI CHI CHUAN**

Lektor: L. Horniak

Vstupné: 5 € (10 vstupov = 40 €)

Individuálny kurz: GITARA pre dospelých aj pre deti. V rámci individuálnych vyučovacích hodín si účastníci osvoja základy hry na gitare. Vyučovanie prebieha jeden alebo dvakrát týždenne v populárnejších hodinách.

Lektor: I. Denko

Cena 5,50 € / vyuč. Hodina

**Š14 - STAROMESTSKÉ
CENTRUM KULTÚRY
A VZDELÁVANIA, ŠKOLSKÁ 14**

Dana Sládeková | 02/52 49 68 68
dana.sladekova@staremesto.sk
Školská 14

**Nedele • 10:30
BÁBKOVÉ PREDSTAVENIA
DIVADLA OMNIBUS****11. 2.**

• 10:00 Kocúr, kohút a liška (od 2 rokov)

• 11:30 Кот, петух и лиса (от 2 лет)

Predstavenie o dôverčivosti, zákernosti a skutočnom priateľstve, ktoré určite zvíťazí.

18. 2.

• 10:00 Cigánske rozprávky (od 4 rokov)

• 11:30 Цыганские сказки (от 4 лет)

Život kočovných Rómov bol vždy dobrodružstvom. Koho všetkého postretávajú počas svojich putovaní?! Krásne rómske piesne a kostýmy, nezvyčajné príbehy uvidíte v predstavení Cigánske rozprávky. Informácie a vstupenky: omnibusdivadlo@gmail.com

**29. 2. • 19:00
DIVADLO LAHOSTAJŇA: ČAJ
U PÁNA SENÁTORA**

Zázvorový? Zelený? S medom či citrónom? Nebodaj slivkový? Aký čaj majú najradšej vrcholoví politici? Čaj u pána senátora je satirická tragikomédia s prvkami humoru, frašky a zábavnej veselohry, napísaná v roku 1929. Napriek takmer storočnej pachuti má vraj stále čo povedať. Má? Info: lahostajna@gmail.com

ZICHYHO PALÁC**Otváracie hodiny výstav**

Staromestská galéria Zichy utorok–nedeľa 15:00–19:00

Výstavná sieň (1. poschodie)

utorok–nedeľa 13:00–19:00

Zuzana Schmuckerová

02/59 20 16 03

zuzana.schmuckerova@stare-mesto.sk, Ventúrska 9

16. 1. – 16. 2.**LUDMILA HUBOVÁ MACHOVÁ:
RE-EMERGING HYBRIDS**

Naša krajina sa neustále mení. Ľudská činnosť a jej dôsledky prinášajú do enviromentu nové, neznáme kombinácie elementov, ktoré nás ako spoločnosť stavajú pred dilemu, ako na ne reagovať. V centre pozornosti vizuálnej umelkyne Ľudmily Hubovej Machovej dlhodobo stojí krajina a prelínanie hraníc medzi prírodným a neprírodným, podobne ako

prelínanie hraníc umeleckých žánrov – objekty rozširuje o fragmenty maľby a do maliieb naopak implementuje nájdené predmety. Zaoberá sa osobným i verejným priestorom, „odprírodňovaním“ a hľadaním nového modelu súžitia človeka s prírodou a jeho ambivalentného vzťahu k nej. Kurátorka: J. Babušiaková

**SPOLUPRACUJÚCE
ORGANIZÁCIE**Kino Film Europe | Pistoriho palác
kino.filmeurope.skGUnaGU | F7
gunagu.skTICHO a spol. | Š14
tichoaspol.skDivadlo bez domova
Pistoriho palác
divadlobezdomova.skGaléria Nadácie SLOVAK PRESS
PHOTO | Zichyho palác
(2. poschodie)
slovak-press-photo.sk**NÁJDETE NÁS AJ TU**

www.staromestskekluby.wixsite.com/kulturavstarommeste
www.facebook.com/kulturavstarommeste
www.instagram.com/staromestske_kulturne_centra

Február 2024 v Staromestskej knižnici

8. 2. / 22. 2. o 16.30**Konverzoňa**

Konverzácie v anglickom jazyku pre seniorov. Precvičte si svoju angličtinu pri neformálnych rozhovoroch
Panenská 1

7. 2. od 16.00 do 18.00**Výšivkáreň**

Workshop tradičných slovenských, ukrajinských a palestínskych výšiviek pod vedením výtvarníčky Daniely Krajčovej
Blumentálska 10/a

8. 2. o 17.00**Krimi Kardio**

Dramatizované čítanie kriminálnych poviedok s Kristínou Rozičovou
Blumentálska 10/a

12. 2. od 16.30 do 18.30**Poradenstvo pri rozvoze**

Ak sa potrebujete zorientovať v postupe pri rozvoze a máte maloleté deti, mediátorka a právnička Vám rady poradia
Registrácia: mediatorka@zuzanaburanska.sk
Panenská 1

14. 2. o 18.00**Večer s vydavateľstvom Brak**

Pozoruhodné výkony v súčasnej svetovej literatúre s Františkom Malíkom a Janou Juráňovou, prekladateľkou knihy Rok magického myslenia, Blumentálska 10/a

15. 2. od 10.00 do 12.00

Kritické myslenie pre náročných: Prečo fakty prehrávajú s emóciami? Workshop

pre seniorov s Pavlom Lackom v spolupráci s Demagog.sk a Memo98
Panenská 1

21. 2. o 10.00**Čítame s najmenšími:****Knižnica pána Losa**

Zážitkové čítanie príbehov z lesnej knižnice s Miriam Halamičkovou, Dievčaťom bez hranostoja
Blumentálska 10/a

29. 2. od 10.00 do 12.00**Ako sa nechtyť do sociálnej siete**

Workshop pre seniorov s Pavlom Lackom v spolupráci s Demagog.sk a Memo98
Registrácia: sluzbypan@starlib.sk alebo 02/5441 1874
Panenská 1

29. 2. od 13.00 do 18.00**Šachland**

Šachové popoludnie bez rozdielu veku a šachových schopností. Od 13.00 do 15.00 za prítomnosti šachového lektora, Panenská 1

* Projekt digitálneho vzdelávania pre seniorov a jeho výsledok podporil SK-NIC

	PROTOTYP	1	ZNÍŽENÝ TÓN E		VOJAK PECHOTY	LOPTA MIMO HRY	VRESKOT, KRIK	AUTONÓMNA OBLASŤ (SKR.)		POTRAT	POMOCNÁ POUČKA	POKRÍK V CIRKUSE	3	INAK			
RÚBE				MENO PAULY						STROMO-RADIE							
ANGLICKÝ SUHLAS (AND)				MENA V EU SICÍLSKA SOPKA						STÁVAL SA BIELYM SEVERAN							
POČÍTAČ			STÁLE HODVÁB (TEXT.)					KOČOVNÍCI NA TOMTO MIESTE									
POMÔCKY: SILK, ŠTÓRA, MĚRA	MENO ESTERY VZŤAH					ŠŤAHOVACIA ZÁCLONA						TU MÁŠ ARABSKÝ PŮSTNY HRAD					
ŽART (SLANG.)						TENISOVÝ DVOREC					ČASŤ CELKU SLOVENSKÁ TELEVÍZIA						
KURIE OKO										HLAS HADA			4	PRÁVIDELNÝ POHYB			
ČESKÝ SPEVÁK (PETER)			VYŤAĤUJE MEČ	AKO (BAS.)									NAŠA TLAČOVÁ AGENTÚRA				
SLOVKO RADOSTI			TVRDOŠÍN (EVČ.) PÁPEŽSKÁ LISTINA										VÝVRTY, SONDY				
KÁLAŤ													 NEMRAVNE	RÁDIOTELEFÓN (SKR.) PRIKRÝVKA			
 OPERENEC	ZÁMORSKÁ VELMOC LIETADLO HOVOROVO													PRVÝ ČLOVEK			
TLAČÍ PRED SEBOU					POKYN NA ODCHOD	PERY (BAS.)	BERÝLIUM (ZN.)		BLIKAŤ	PEVNÁ ZO-STAVA JEDÁĽ VINIČ (KNIŽNE)							
ČAJ (ANG.)				HRBOL' DREVO-TRIESKOVÁ DOSKA				JARNÝ SAFRAN									
PLOŠNÁ MIERA			POČÍTAČOVÁ JEDNOTKA (BAJT) PRETO					VŇŠKOVITÝ ŠKODČA RASTLIN ČASOVÝ ÚSEK					ÚNIK	ZAVÝJALA			
KRBY							PRUDKÁ ĎIALKOVÁ DOPRAVA (MPZ)					ÚSTREDNÝ VÝBOR GRÉCKY OSTRÓV					
 ČÍSLO POPISNÉ (SKR.)	OPYTOVACIE ZÁMENO OBYVATEĽ IRSKA					NÁŠILNÉ REŽIMY KONČATINA											
2										VIANOČNÉ SVIATKY (FRANC.)							
ÚČTIVO ŽIADAJ					ODIERAŤ					ZNAČKA BICYKLOV							

Milí čitatelia a čitateľky Staromestských novín, tešíme sa, že ste nás opäť zasypali množstvom správnych odpovedí. Zo všetkých úspešných riešiteľov sme vyžrebovali Pavla Oľšovského. Výhercovi posielame sľúbený knižný darček. Tentoraz sme do križovky ukryli doplnenie citátu sv. Augustína: „Svet je kniha. A tí, ktorí...“ (výsledok v križovke). Správne odpovede, prosím, posielajte do 20. marca na e-mailovú adresu martina.karmanova@stare mesto.sk alebo na adresu miestneho úradu, obálku označte „Redakcia SN“. Opäť jedného z vás odmeníme peknou cenou. Príjemné ľúštenie!